
Oerprintsel

Genealogysk Jierboek 2000

© 2000 by the author. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the author.

DE GENEALOGIE VAN DE FRIESE ADEL

volgens Upcke van Burmania

VIII Burmania, te Birdingaterp, te Hitsum en Gratinga

INLEIDING

Upcke van Burmania en zijn "Genealogie".

Upcke van Burmania was de zoon van Here Douwez van Burmania, ontvanger-generaal van Friesland, en van Frau Sybrensdre van Stenstera. Als eerste van zijn familie ging Upcke van Burmania over tot het gereformeerde geloof. In 1568 werd hij door Alva verbannen. Na de omwenteling van 1580 was hij statenlid en gedeputeerde.¹ Hij overleed in 1615. Zijn Genealogie van de Friese adel (*Frisicae nobilitatis genealogia*) kwam blijkens dateringen her en der in het boek tot stand tussen 1597 en 1604. Het boek, meestal Burmaniaboek genoemd,² bestaat uit achtereenvolgens een theoretisch vertoog over de adel en de rol die deze door de eeuwen heen heeft gespeeld; een stamboom van de (fictieve) Friese vorsten en koningen die tussen 313 vóór Christus en 800 na Christus geregeerd zouden hebben; een overzicht van de administratieve indeling van Friesland met opgave van de kwartieren, grietenijen en steden (met hun wapens), kloosters en dorpen; de genealogieën van de belangrijkste adellijke families met hun wapens; en tot slot enkele bladen met wapens van families die in de genealogieën slechts zijdelings ter sprake komen.³

In het boek heeft zijn gelijknamige kleinzoon (gest. in 1673) hier en daar aanvullingen bijgeschreven. De inhoud van het Burmaniaboek werd later door Feye van Heemstra (gest. in 1690) gebruikt en verder aangevuld in diens genealogische handschrift.⁴ Beide handschriften zijn samen in het familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen overgeleverd. Een – eveneens als Burmaniaboek bekend staande – copie, waarin zowel het werk van Burmania als dat van Heemstra is afgeschreven, bevindt zich in particulier eigendom.⁵

De waarde van het Burmaniaboek.

Het Burmaniaboek was de "eerste en voornaamste hoofdbron" van het in 1846 uitgegeven *Stamboek van den Frieschen Adel* van M. de Haan Hetteema en A. van Halmael. Al vaak is signaleerd dat dit Stamboek voor de middeleeuwen en de 16de eeuw onbetrouwbaar is.⁶ Voor deze tijd compileerde Hetteema een aantal bronnen, die op oncontroleerbare wijze met elkaar werden verweven. Vooral zijn pogingen om de informatie uit de twee omvangrijkste genealogische handschriften, van Upcke van Burmania (?-1615) en van Josias Rispens (1634-1690), met elkaar en met andere bronnen te verzoenen, leidden tot wonderlijke constructies en gissingen.⁷ Waarheid en fictie zijn in Hetteema's werk daardoor vaak moeilijk te onderscheiden, temeer doordat Hetteema voor zijn eigen pretentie een edelman te zijn, belang had bij sommige van deze ficties en ook zelf nog ficties toevoegde.⁸ Het verdient voor de middeleeuwen en de 16de eeuw daarom aanbeveling Hetteema's monumentale werk buiten beschouwing te laten en zijn betrouwbaarste bron, het Burmaniaboek, in zijn oorspronkelijke vorm als uitgangspunt te nemen.

Bij genealogisch onderzoek moet uiteraard "primair" bronnenmateriaal, zoals de *Oudfriese Oorkonden*, centraal staan. Deze schaarse bronnen laten vaak evenwel

niet toe de precieze filiatie vast te stellen. Het Burmaniaboek geeft ons, vooral in combinatie met gegevens over de vererving van grondbezit, vaak aanwijzingen die kunnen leiden tot de reconstructie van de genealogische samenhang van de Friese adellijke geslachten. Het boek vormt daarmee een welkome aanvulling op de primaire bronnen. Upcke van Burmania beperkte zich niet tot het geven van genealogische schema's, maar verwees veelvuldig naar de bewijsstukken, waarover hij als afstammeling, verwant en vriend van de belangrijkste adellijke families kon beschikken: testamenten, boedelscheidingen, huwelijkscontracten, uittreksels uit necrologia, afschriften van grafinschriften enz. Een deel van deze stukken kennen we ook nu nog; over het algemeen blijkt dat Burmania ze op een betrouwbare wijze heeft gehanteerd. We mogen daarom aannemen dat hetgeen hij meedeelt uit niet bewaarde stukken eveneens niet zonder waarde is. Verdienstelijk is ook dat hij eerlijk aangeeft wanneer iets hem niet duidelijk is of wanneer de beschikbare bronnen elkaar tegenspreken.

Burmania's werk is behalve voor de genealogie ook om andere redenen van belang. Allereerst vanuit mentaliteitsoogpunt. Het getuigt van de geschiedbeoefening en het standsbesef van een geleerd Fries edelman rond 1600. Het inleidende tractaat over de adel in het algemeen en de aan zijn vriend Suffridus Petrus ontleende stamboom van fictieve Friese koningen zijn in dat opzicht interessant. Omdat ze genealogisch geen waarde hebben, laten wij die delen van het boek in deze publicatie echter buiten beschouwing. De stambomen van adellijke families zijn behalve om genealogische redenen tevens interessant omdat ze duidelijk maken, welke families rond 1600 als adellijk werden beschouwd; en welke niet. Uit alles blijkt namelijk dat het Burmania's bedoeling was een volledig overzicht te geven van de hele adel. Ook de titel "Genealogie van de Friese adel" laat dat trouwens zien. Tenslotte is het genealogische deel van het boek om bronnenkundige redenen van belang: de talrijke verwijzingen naar inmiddels verloren gegane oorkonden, necrologia en grafinschriften en de geciteerde mondelinge getuigen geven ons een blik op de historische informatie die in Burmania's tijd en milieu beschikbaar was.

Verantwoording van de uitgave.

In een reeks afleveringen van het Genealogysk Jierboek zullen de afzonderlijke families in de door Burmania aangehouden alfabetische volgorde worden behandeld.⁹ Deze aflevering betreft Upckes eigen afstamming: de familie Burmania en de verwante families van Birdingaterp, Hitsum en Gratinga. De oorsprong van de machtspositie van de familie Burmania en de samenhang van de oudste generaties zijn het onderwerp geweest van verschillende genealogische en historische publicaties.¹⁰ Dat desondanks de filiatie nog niet geheel duidelijk is vindt zijn oorzaak in het feit dat primaire gegevens schaars zijn en dat de latere genealogieën, zoals de *Genealogia Aytana*,¹¹ Upckes Burmaniaboek, het vervolg op het Burmaniaboek¹² en de genealogie van Gerlich Doys (1626-1685)¹³ onderling gedeeltelijk van elkaar afwijken. Ik behandel hier eerst met volgcijfers de oudste Burmania's, van 1300 tot rond 1500, waarvoor geen zekere filiatie is aan te geven. Daarna volgt de patrilineaire stamreeks van de tot 1420 terug te volgen familie van Birdingaterp-Hitsum-Gratinga, die aan het einde van de 15de eeuw van vrouwelijke zijde de machtspositie, de naam en elementen uit het wapen van de oude Burmania's erfde. Interessant is dat Upcke van Burmania de beschikking moet hebben gehad over een

unieke reeks archiefstukken, met name de oorkonde over de oudste Burmania's uit 1300 en verder testamenten uit 1420, 1456, 1494, 1541 en 1557,¹⁴ waaruit zijn afstamming te reconstrueren was. Upckes eigen toevoegingen, namelijk de fictieve generaties tussen 1300 en 1420 en het door hem aangegeven onjuiste agnatische en patrilineaire verband tussen Birdingaterp-Hitsum-Gratinga, de oude Burmania's en de Burmania's van na 1500, zijn inmiddels als fantasie ontmaskerd, mede met behulp van door hemzelf vermelde gegevens.

Het blijkt dat het oudste huis van de familie ten zuiden van Harlingen op Biniaterp lag; later werden huizen te Hitsum, Gratingastate in Almenum en Wybranda te Hichtum verworven. De derde generatie manifesteerde zich in 1492 in het stadsbestuur van Bolsward. De vierde generatie vestigde zich in Oostergo, nadat door huwelijk met een erfdochter Burmania het oude Burmaniahuis in Leeuwarden was verworven. Een groot deel van haar aanzien dankte de familie aan haar nauwe band sinds de vijfde generatie met het nieuwe landsheerlijke gezag: zij leverde talrijke raadsheren en grietmannen. In de zesde generatie werden ook huwelijken met adellijke families uit de Ommelanden en de provincie Utrecht aangegaan. In dezelfde en de daarop volgende generaties werden, wederom vooral door huwelijken, Herjuwsmastate te Ferwerd, een Aebinghahuis te Stiens, Unga te Edens, Stenstera te Foudgum, Jornsma te Britsum en Martena te Cornjum verkregen en werd naast het oude Burmaniahuis in Leeuwarden nog een "Nieuw Burmania"-huis gesticht. De verschillende takken van de familie beschikten aan het eind van de 16de eeuw daardoor elk over een adellijk huis.

Evenals de vorige afleveringen bestaat ook dit artikel uit vier componenten:

1. Een transcriptie van Burmania's Latijnse tekst. Deze transcriptie wordt in klein lettertype als bijlage opgenomen. Het genealogische verband tussen de personen wordt weergegeven met behulp van door ons toegevoegde letters (a, b ex a, c ex a, d ex b, etc.). Upckes Latijn is niet altijd even correct, maar wel begrijpelijk. Wij gaan verder niet op taalkundige aspecten in.
2. Een vertaling van Burmania's tekst met toegevoegde nummering volgens de hedendaagse genealogische methode. In letternoten wordt verwezen naar de overeenkomstige passages van de Latijnse tekst.
3. Met een cursief lettertype wordt de vertaalde tekst geconfronteerd met de belangrijkste primaire bronnen. Secundaire bronnen, zoals de genoemde werken van Josias Rispens en De Haan Hetteema, laten we in principe buiten deze confrontatie, om "rondzingen" van gegevens te voorkomen.¹⁵ Waar Burmania correctie behoeft, wordt dat signaleerd, en wordt eventueel ook de genealogische opstelling en nummering aangepast. De vaststelling van de juiste of meest waarschijnlijke genealogische relaties is onze doelstelling. Uitdrukkelijk wijzen wij erop, dat wij geen volledige prosopografische persoonsbeschrijvingen willen geven. Met name over de latere generaties zou veel meer te zeggen zijn; vanwege de vooraanstaande politieke en culturele rol die vele Burmania's in het Friesland van na 1500 speelden, is dat in talrijke publicaties ook reeds gedaan. Wij volstaan met te verwijzen naar deze literatuur. Ook Burmania's belangstelling ging trouwens niet naar die jongere generaties uit: voor de eerdere tijd citeert hij schriftelijke en soms mondelinge bronnen, voor zijn eigen tijd vond hij dat niet nodig.

4. Evenals Burmania, beginnen wij iedere genealogie met de door Burmania zelf vervaardigde tekening van het wapen van de betreffende familie; in dit geval de wapens van de families Gratinga en Burmania.

Paul Noomen

Wapen Burmania (oud): gedeeld, 1 de halve Friese adelaar, 2 in blauw een gouden klaverblad, de steel gehecht aan een schuinlinks geplaatst gouden stokje.¹⁶

Wapen Gratinga: gedeeld, 1 de halve Friese adelaar, 2 doorsneden, a in blauw een zilveren wassenaar, vergezeld van boven van twee gouden sterren, b in rood een zilveren roos. Helmtelen: een zwarte valkenkop en -hals, een groen klaverblad in de bek houdende.¹⁷

BURMANIA te LEEUWARDEN

(1) Frederik van Burmania, parochiaan van Oude Godshof oftewel Oldenhove in Leeuwarden, had twee zonen, Altet en Reinald, zoals dat blijkt uit geloofwaardige geschriften uit het jaar 1300, bekrachtigd met de zegels van de abten van Bethanië en Klaarkamp, waarvan ter meerdere geloofwaardigheid en evidentie een copie hierbeneden wordt bijgevoegd.³ *De tekst van de geciteerde oorkonde, waarin de gebroeders Altatus en Renaldus, leken, zonen van wijlen Fredericus genaamd Buremanningha ten gunste van de premonstratenzer abdij Mariengarde bij Hallum afstand deden van hun patronaatsrecht op de Sint-Vituskerk van Oldehove in Leeuwarden, is bewaard gebleven.¹⁸ De door Burmania gebruikte aanduiding "Aula Dei" of Godshof gaat terug op fictie van Suffridus Petrus.¹⁹ Zonen:*

Wapen Burmania (sinds 1520): gevierendeeld, 1 de halve Friese adelaar, 2 en 3 in blauw een gouden klaverblad, de steel gehecht aan een schuinlinks geplaatst gouden stokje, 4 in goud een rode leeuw. Goud-blauwe wrong en dekkleden. Helmteken: drie blauwe struisveren, elk beladen met twee klaverbladen boven elkaar.²⁰

- (2) Altet van Burmania leefde zoals uit bovengenoemde oorkonde blijkt in het jaar 1300 in Oldehove bij Leeuwarden in de stins van Burmania.^b *Het Burmania-boek geeft Altet verder twee (fictieve) zoons: Frederik²¹ van Burmania,^d en Reinald of zoals wij nu in onze moedertaal zeggen Rienck²² Burmania.^c De eerste zou een zoon Altet of zoals wij nu in de volkstaal zeggen Aytso Burmania^f hebben gehad, op zijn beurt de vader of grootvader van²³ Douwe Burmania.ⁱ De tweede zou de vader van Upcke van Burmania^g of te Birdingaterp (zie hierna, generatie I) zijn geweest.*
- (3) Reinald van Burmania leefde in hetzelfde jaar 1300 zoals blijkt uit de aangehaalde oorkonde in zijn stins van Burmania. Maar hij stierf zonder nageslacht.^c

Na 1300 vernemen we in historische bronnen ruim een eeuw niets meer van de Burmania's. Als ze in de 15de en 16de eeuw weer worden genoemd, is hun woonplaats het Burmaniahuis vlak naast de kerk van Oldehove, de kerk dus waar de Burmania's in 1300 het patronaatsrecht bezaten. We kunnen daarom veilig aannemen dat het huis en de machtspositie van de 13de-eeuwse Burmania's de continue voorgangster is van die van de latere Burmania's.²⁴ Of en hoe de Burmania's uit de 15de en 16de eeuw van de 13de-eeuwse afstammen is evenwel onbekend. Upcke van Burmania meende, zoals hierboven aangegeven, dat van een patrilineaire

filiatie sprake was. Daarnaast meende hij ten onrechte dat ook de familie van Birdingaterp-Hitsum-Gratinga patrilineair van Altet Burmania (nr. 2) afstamde. In werkelijkheid echter verkregen zij het Burmaniahuis en de naam Burmania pas door het huwelijk van Rienck Upckes (IV) met de erfdochter Aeck Burmania (nr. 8).

- (4) Jouke Burmana "tho Lyowerde" schonk in 1425 een huisstede in de Schotstraat (Kleine Kerkstraat) aan het St.-Antony Gasthuis. Zij was gehuwd met Jeltika, en werd geadviseerd door haar zusterskinderen Dowa en Fetkia Burmana. Jeltika, Dowa en Fetkia waren getuige bij de schenking, Jeltika zegelde tevens.²⁵ Dowa en Fetkia kregen hun naam Burmania dus van moeders zijde.
- (5) Douwe Burmania, waarschijnlijk het genoemde zusterskind van Jouke (nr. 4) was in 1441 mederechter van Leeuwarderadeel.²⁶ Het Burmaniaboek beschouwde hem als zoon of kleinzoon van een (fictieve) Aytso Burmania,²⁷ en deelt over hem verder mee: Douwe Burmania trouwde Bauck Hania, dochter van Tiaerd Hania bij Ansck Wobbema, weduwe van Hobbe Liunga en Siurd Grovestens, zoals dit blijkt uit de huwelijksacten bij Liunga en Grovestens aangehaald.¹ Zij zouden de ouders zijn geweest van Jouck Burmania^m en Aeck Burmania,ⁿ die volgen (nr. 7 en 8). Volgens de Genealogia Aytana waren dezen echter dochters van Tiaert Hania alias Burmania.²⁸
- (6) Tyard Buermanya alias Thiard Hayngha. Hij was in 1465 mederechter op het Leeuwarder Nieuwland. In hetzelfde jaar zegelde hij een koopbrief betreffende land onder Marssum.²⁹ Hij stierf vóór 1473.³⁰ De Genealogia Aytana vermeldt dat hij geen "geen mannelijk nageslacht had, maar wel twee dochters naliet bij Bauck Burmania, namelijk Eek en Jauck".³¹
- (7) Jouck Burmania trouwde Pybe Haerda alias Mernstera.^m In 1506 was Joucks tanzegger Tiaerd Burmania (Va) voogd over hun weeskinderen.³² Jouck Burmania voerde het oude Burmaniawapen met de Friese adelaar en één klaverblad.³³ Hun zoon Fedde Haerda werd in 1557 door dr Upcke van Burmania (IV.3) in zijn testament "mynen neeff ende ghoede friendt" genoemd en met een grote zilveren kroes bedacht.
- (8) Aeck Burmania trouwde met Rienck Burmania,³⁴ die hierna volgt (IV). En zij stierf in het jaar 1494.ⁿ

Duidelijk is dat de bovengenoemde Burmania's het Burmaniahuis bij Oldehove bewoonden. De in 1425 genoemde Schotstraat liep langs hun huis en hof,³⁵ de in de opstrek van hun huis op het Nieuwland gelegen³⁶ Burmaniafenne wordt voor het eerst in 1458 vermeld.³⁷ Door zijn huwelijk met Aeck Burmania kwam dit huis aan Rienck Upckes uit de familie Birdingaterp-Hitsum-Gratinga (IV), die zich Burmania ging noemen. De "ewighe memoriën van Douwe, Bauck, Jouck ende Tham Burmania" in de kerk van Oldehove kwamen in 1511 nog ten laste van Aecks zoon Tiaerd van Burmania (Va), toen eigenaar van het Burmaniahuis;³⁸ de genoemde Douwe zal de bovengenoemde (nr. 5) zijn. Het wapen van deze 15de-eeuwse Burmania's, het klaverblad, kennen we uit kwartierwapens van nakomelingen van zowel Jouck als van Aeck Burmania. De hoofdlijnen zijn zo wel duidelijk. Over de precieze relaties tussen de bovengenoemde 15de-eeuwse Burmania's verschillen de genealogische handschriften echter. Upcke van Burmania, zelf een achterkleinzoon van Aeck Burmania, geeft een andere opstelling dan de Genealogia Aytana, af-

komstig uit de omgeving van Viglius van Aytta, wiens moeder een nicht van Aeck was. Volgens het Burmaniaboek waren Aeck en Jouck dochters van Douwe Burmania en Bauck Tiaerds Hania; volgens de Genealogia Aytana³⁹ van Tiaerd Hania alias Burmania en Bauck Burmania.⁴⁰ Dwingende argumenten voor een keus tussen beide opstellingen ontbreken. Omdat de laatste een matrilineaire en daarmee minder eervolle afstamming geeft, lijkt zij als "lectio difficilior" op voorhand waarschijnlijker. Hetzelfde geldt voor de chronologie: Douwe actief in 1441, Tiaert in 1465, Rienck Upckes (Burmania) in 1492. Tenslotte geeft de Genealogie Aytana ook voor de namen van Riencks zoon Tiaerd⁴¹ en van Riencks vrouw Aeck⁴² een eenvoudiger verklaring dan het Burmaniaboek.⁴³ Burmania zag ook de familie van Birdingaterp-Hitsum-Gratinga als patrilineaire tak van de Burmania's, zoals gezegd ten onrechte. Ter voorkoming van verwarring vermeld ik cursief steeds eerst de juiste naam, en plaats daarna de onjuiste "Burmania"-namen van het Burmaniaboek tussen aanhalingstekens.

I. Upcke te Birdingaterp. Het Burmaniaboek geeft hem ten onrechte de naam *Burmania*: Upcke "van Burmania", de zoon van Renick stierf in het jaar 1426⁴⁴ in het dorp Hitsum; hij werd begraven aan de noordzijde van de kerk op het kerkhof onder een holle steen.⁸ Elders geeft het Burmaniaboek hem zijn juist toenaam: Wopke in Birdingaterp en deelt mee dat "hij trouwde met Geel Ockinga".⁴⁵ Dit wordt bevestigd door het testament van Geels zuster Gerland Ockinga, waaruit blijkt dat deze rechten had op een stins in Hitsum.⁴⁶ Upcke zal daarom zelf van Birdingaterp, een door de invloed van de zee verdwenen dorp, waarschijnlijk op of nabij de huidige Biniaterp⁴⁷ bij Harlingen afkomstig zijn, terwijl hij zijn stins te Hitsum aan zijn vrouw te danken had. In 1420 sloot hij met vele anderen een verbond met de Oostfriese hoofdeling Ocko ten Broek en de stad Groningen.⁴⁸ Zoon: Renick Upckes,^h volgt II.

II. Renick Upckes te Birdingaterp. Het Burmaniaboek geeft ook hem ten onrechte de naam *Burmania*:⁴⁹ Renick Upckes "van Burmania"; dat hij de volgende twee zonen naliet blijkt uit een oorkonde van 1452.^h In 1423 kreeg hij met anderen een vrijgeleide van de graaf van Holland.⁵⁰ In 1429 nam hij samen met de pastoor van Hitsum en andere hoofdelingen en geestelijken uit de omgeving het initiatief tot hervorming van het klooster Ludingakerke.⁵¹ In 1434 zegelde hij een pachtbrief betreffende land te Doyem van het klooster Lidlum, dus vlak bij Hitsum.⁵²

1. Upcke Renicks,^k volgt III.

2. Rienck. Het Burmaniaboek geeft hem ten onrechte de naam *Burmania*: Rienck "Burmania"; dat hij Upcke Renicks broer was blijkt uit een oorkonde van 1452.¹ Volgens aantekeningen van een latere hand zou daaruit tevens blijken dat hij geen kinderen had.⁵³

III. Upcke Renicks te Hitsum. Het Burmaniaboek geeft hem ten onrechte de naam *Burmania*: Upcke Renicks "van Burmania", de tweede van die naam, had achtereenvolgens twee echtgenotes: Tet Jongema en Jetske N.N.⁵⁴ Uit de eerste had hij de volgende kinderen, zoals blijkt uit zijn testament van 1494. Hij verwierf zich in het jaar 1453 de state en het bezit Gratinga bij Harlingen, met alle toebehoor en zekere visserijrechten, door koop van een zekere Hottie Wilgrips. En deze Upcke was in

het jaar 1494 grietman in Franekeradeel, zoals blijkt uit een oorkonde van dezelfde datum.^k *Bij testament van zijn oudtante Gerland Hermana kreeg hij in 1456 haar aandeel in de stins te Hitsum; zijn vrouw Tet werd met een rode tuniek bedacht.*⁵⁵ Rond 1468 berichtte een Hollandse spion dat hij het dorp Hitsum “mit eenen slotken” bestuurde.⁵⁶ In 1470 zegelde hij een oorkonde waarin de geschillen tussen Sytya Feddingha in Franeker met Sicka te Nyahuis uit Wynaldum en Rippert Wygersz Eelsma uit Sexbierum werden beeindigd; de laatste was met Catharina Mauritsma getrouwd, Upckes achternicht via de Ockinga's.⁵⁷ Vóór 1488 was hij maakman bij het huwelijkscontract van Renick Campstra van Wirdum en Gerland van Hoxwier uit Mantgum, een halfzus van Catharina Mauritsma.⁵⁸

Een derde door hem gezegelde oorkonde wijst waarschijnlijk eveneens op het belang van Upckes Ockinga-afstamming en laat vermoeden dat naast Hitsum ook een stins in Hichtum bij Bolsward een steunpunt van hem vormde. Het betreft het accoord tussen Bolsward en de Dieperdehem rond Hichtum en Burgwerd uit 1475.⁵⁹ Namens Burgwerd zegelde daarbij Here Ockinga, blijkens de context namens Hichtum zijn achterneef Upcke Renicks. De eigendomsverhoudingen van twee generaties later werpen waarschijnlijk licht op Upckes belangen in Hichtum. Zijn kleinzonen Douwe en Bocke Burmania waren in 1511 namelijk eigenaars van Wybrandasate aldaar.⁶⁰ Ongetwijfeld erfden zij het van hem; mogelijk woonde hij er ook.⁶¹ Op zijn beurt zal hij het goed uit zijn grootmoeders familie Ockinga, uit het naast Hichtum gelegen Burgwerd, hebben verkregen.⁶² Upcke Renicks zegelde de oorkonde van 1475 met het wapen Gratinga.⁶³

In 1492 was hij schepen van Bolsward;⁶⁴ en in 1494 behoorde hij tot de Westergose raadslieden van potestaat Juw Dekema.⁶⁵ Naar zijn in het Burmaniaboek genoemde testament van 1494 wordt ook in het huwelijkscontract van 1501 van zijn dochter Tet verwezen.⁶⁶ Het Burmaniaboek geeft ten onrechte aan al zijn kinderen de toenaam Burmania;⁶⁷ alleen zijn zoon Rienck voerde deze:

1. Rienck van Burmania,^o volgt IV.
2. Dominicus “Burmania” werd geestelijke.^p
3. Mr Kempo “Burmania” nam toen zijn broer Rienck in 1494 was gestorven de voogdij over zijn kinderen op zich, totdat hij ook zelf stierf.^q
4. Tet “Burmania”, trouwde zoals blijkt uit het huwelijkscontract van 1490 eerst met Werp Unia, bij wie zij één dochter Buck kreeg. Zij trouwde voor de tweede maal met Epe Sitses Harinxma, zoals blijkt diens testament. Tet stierf in 1513.^r In 1492 verklaarde Worp Unia met zijn zwager Rienck Burmania dat hun huizen in Leeuwarden open huizen voor de Groningers zouden wezen.⁶⁸ De wapens Unia en Gratinga komen voor op zerken van hun nageslacht.⁶⁹ Bij haar tweede huwelijk, in 1501, bracht Tet ondermeer een rente te Hitsum en een goed te Siungadijk onder Burgwerd in.⁷⁰

IV. Rienck van Burmania⁷¹ trouwde bovengenoemde Aeck Burmania, de dochter van Douwe Burmania bij Bauck Hanya.⁷² Dat hij bij haar de volgende kinderen had, blijkt uit zijn testament van 1494. In hetzelfde jaar overleden zij beiden en werden ze in Oldehove in Leeuwarden onder dezelfde zerk begraven. En dit is dezelfde Rienck Burmania met wie de Groningers en Leeuwarders in het jaar 1492 een verdrag sloten over het bewaken van zijn stins oftewel het Burmaniahuis. In welke oorkonde hij ook “hoofdelling van Leeuwarden” wordt genoemd.⁷³ Ook de

kronieken of jaarboeken maken melding van hem.^o *Hun zonen Tiaerd, Douwe en Upcke voerden aanvankelijk de klaver, dus het wapen van hun moeder Burmania;*⁷⁴ *Tiaerd en Douwe na hun opname in de rijksadelstand het gekwartileerde nieuwe wapen Burmania,*⁷⁵ *de gebroeders Upcke en Bocke het wapen Gratinga.*⁷⁶ *Kinderen:*

1. Tiaerd van Burmania,^s volgt Va.
2. Douwe van Burmania,^t volgt Vb.
3. Upcke van Burmania,⁷⁷ doctor in het canonieke recht en priester in de kerk van Oldehove te Leeuwarden en tegelijkertijd raadsheer van de keizerlijke majesteit in het Hof van Friesland te Leeuwarden, stierf in het jaar 1557 en werd aldaar begraven onder de zerk van zijn ouders.^u *De collatoren van het Siaerdmaleen te Franeker verzochten hem op 24 september 1554 de prebende over te nemen na het overlijden van Fedde Galieni.*⁷⁸ *Dr Upcke maakte op 13 juni 1557 zijn testament.*⁷⁹
4. Bauck Burmania trouwde met Haringh Harinxma.^v *Hun kinderen Douwe en Aeck Haersma waren in 1557 mede-erfgenamen van dr Upcke.*
5. Bocke Gratinga alias Bocke Burmania,⁸⁰ volgt Vc. *Dat hij geen broer, maar een zoon van Rienck was blijkt uit het feit dat hij zowel in 1504 als in 1511 een broer van Douwe Burmania (Vb) wordt genoemd, dat dr Upcke jonge Bocke (Vle) in zijn testament "myn neef" noemt⁸¹ en bovendien uit de kwartierwapens op het graf van Sicke Bockes Gratinga (VId).⁸²*

Va. Tiaerd van Burmania,⁸³ ridder en raadsheer van het illustere gezag van de hertog van Saksen en daarna ook van zijne keizerlijke majesteit Karel V, had twee echtgenotes: de eerste was Tiets Unia, weduwe van Watse Roorda, de tweede Graets Cammingha, zoals mij dat blijkt uit oorkonden van 1501 en 1542. Bij de laatste vrouw had hij geen kinderen, bij de eerste drie. Hij stierf in 1541 en werd in Oldehove te Leeuwarden begraven.^s *Tiaerd van Burmania was verder ondermeer grietman van Het Bildt⁸⁴ en Wymbritseradeel en dijkgraaf van Oostergo. Hij werd in 1515 tot ridder geslagen en samen met zijn broer Douwe in 1520 in de rijksadelstand opgenomen.*⁸⁵ *Hij maakte op 9 januari 1541 zijn testament.*⁸⁶ *Zijn zoon Rienck erfde "olde Bourmanya huys" bij Oldehove met het patronaatsrecht van "olde Burmanya leen", zijn zoon Joost het patronaatsrecht van "heer Holckeleen te Oldenhoeff" met de grond in de Burmaniahof waarop Joost het "nyeu Burmaniahuys" had laten bouwen. Graets procedeerde van 1555 tot 1562 tegen haar stiefzoon Rienck naar aanleiding van de erfenis van Tiaerd.*⁸⁷ *Kinderen:*

1. Rienck Burmania,⁸⁸ ridder en drost van Coevorden, Drenthe en Twente. Hij had tot vrouw Elisabet van Brakel uit Utrecht,⁸⁹ dochter van Wilhelm van Brakel, bij wie hij geen nageslacht had. Hij stierf bij het beleg van St. Quentin en werd in Douai in het koor van de bovenkerk begraven.^w *Opmerkelijk is dat hij zich, mogelijk geïnspireerd door de oorkonde van 1300, vaak Reinold noemde.*⁹⁰ *Zijn oom dr Upcke liet hem in 1557 land in "het tweede keer van Burmannia buyten Onse Lieve Vrouwenpoorte" na, een deel van de Burmaniafenne, op voorwaarde dat het eeuwig bij het Burmaniahuis zou blijven behoren. Vanwege zijn kinderloosheid werden over de verdeling van zijn erfenis verschillende processen gevoerd, waarvan veel stukken bewaard zijn,⁹¹ via de familie van zijn vrouw*

er erfde het, later Moerhoven genoemde, bezit in het oostelijk deel van Nijensleek bij Vledder op de familie Van Waell van Moersbergen.⁹²

2. Joost Burmania,^x volgt VIa.
3. Kempo stierf jong.^y

Vb. Douwe van Burmania⁹³ was eveneens ridder en had veel autoriteit bij de Saksische hertogen en keizer Karel V. Hij was drost in Harlingen en admiraal van de vloot die de koninklijke majesteit in de haven van Harlingen en op de Zuiderzee had. Hij had twee vrouwen: Att Siaerda bij wie hij zes en Saepk Itsma bij wie hij twee kinderen verwekte. Hij stierf in Ferwerd in 1551 en werd daar begraven.¹ *Douwe was in 1511 grietman van Wonseradeel, in 1527 van Ferwerderadeel. Saepk Itsma was eerder getrouwd geweest met achtereenvolgens Take Douwes Aebingha, Sibren Stinstra en Gemme Herjuwsma.⁹⁴ Een Aebinghahuis te Stiens⁹⁵ en Herjuwsmastate te Ferwerd kwamen via haar aan de familie Burmania.⁹⁶ Zij werd door haar zwager dr Upcke in diens testament van 1557 met een dozijn zilveren kroezen bedacht. In 1562 maakte zij zelf haar testament.⁹⁷ Kinderen uit het eerste huwelijk:*

1. Mary Burmania trouwde met Janco Douma van Langweer.^z
2. Pier Burmania trouwde Anna Roorda. Zij hadden geen nageslacht.^{aa}
3. Here Burmania,^{ab} volgt VIb.
4. *Dr Rienck van Burmania. Hij studeerde rond 1530 te Bourges. In 1537 werd hij raadsheer in het Hof van Friesland. Met zijn broer Here en de gemeente van Stiens verzocht hij rond 1539 stadhouder George Schenk van Tautenburg heer Laes te benoemen als pastoor.⁹⁸ Hij was gehuwd met Fedt Sybrensdre Stenstera en stierf in 1541.⁹⁹*
5. Erasmus Burmania werd in 1538 toen hij in Leuven studeerde door een kanonshot gedood, tegelijk met Take Herjuwsma.^{ac}

Uit het tweede huwelijk:

6. Gemma Burmania,^{ad} volgt VIc.
7. At Burmania trouwde met Here Ockinga van Burgwerd.^{ae} *Atke kreeg in 1543 bij testament van haar meervoudig verwante Frau Stenstera verschillende sieraden en kledingstukken.¹⁰⁰*

Vc. Bocke Gratinga *alias* Bocke Burmania. *In 1504 ondertekende hij met zijn broer Douwe de Saksische reversaalbrief. Hij was in 1511 ondermeer eigenaar van een sate op Techum onder Goutum en, samen met zijn broer Douwe, van Wybranda te Hichtum. In 1543 is hij eigenaar van beide goederen. Hij trouwde eerst met Hilck Eelsma *alias* van Nienhuis, daarna met Sitke Sitses Camstra, weduwe van Bocke Agges Herema.¹⁰¹ Sitke bracht Ungastate te Edens in, dat lang door Burmania's bewoond zou worden; zij stierf in Hennaard in 1517.¹⁰² Kinderen:*

1. *(waarschijnlijk uit het eerste huwelijk) Sicke Gratinga, volgt VI d.*
2. *(uit het tweede huwelijk) Bocke Burmania, volgt VI e.*
3. *(onbekend uit welk huwelijk) dr Rienck van Burmania, volgt VI f.*
4. *Tetke van Burmannia. Haar oom dr Upcke gaf haar in zijn testament in 1557 een jaarlijkse lijfrente van 10 caroligulden.*

Via. Jodocus of Joost Burmania, grietman van Leeuwarderadeel, had als vrouw Baeff Caters, dochter van Tisse Cater, bij wie hij de volgende kinderen kreeg.^x *Teso Kater was in 1538 hoofdeling te Grijpskerk op Reitsemaborg; Joost Burmania in 1524 grietman van Leeuwarderadeel¹⁰³ en later redger te Westerdijk bij Grijpskerk. Joost stierf rond 1544, zijn vrouw in 1561.¹⁰⁴ In 1561 werden de goederen van "Bouwe Katers anders Bourmany" en van haar gestorven zonen Tjaert en Jurgen verdeeld tussen de erfgenamen.¹⁰⁵ Kinderen:*

1. Claes Burmania¹⁰⁶ trouwde Adde Onsta. Zij stierf in 1576, hij in 1581; zij lieten de hierna volgende dochters na.^{af} *Adda Onsta was een dochter van Hidde Onsta van Sauwerd, proost van Leens.¹⁰⁷ Claes erfde Reitsemaborg te Grijpskerk van zijn moeder.¹⁰⁸ In 1558 trad hij met de andere erfgenamen van de drost Renyck van Burmania (Va.1) op inzake het "heer Holckeleen".¹⁰⁹ In 1572 kwamen Claes en Adda met hun zuster Anna van Burmania, weduwe van Ewsum, tot een vergelijk over geldzaken.¹¹⁰ Hij was gedeputeerde van de Ommelanden en in 1577 afgevaardigde naar de Staten-Generaal. Zijn dochters Eva Burmania, getrouwd met Adam (van Zuylen van) Nyevelt^{av} en Adde Burmania,^{aw} die in Leeuwarden woonden, verkochten de borg en de andere Ommelander goederen vermoedelijk in 1595. In 1576 was reeds een regeling getroffen over hun rechten op de Onstagoederen;¹¹¹ in 1582 verkochten ze renten te Grijpskerk en Adorp aan Anna van Burmania en Claes Cater.¹¹²*
2. Georgius Burmania had als vrouw Digna van Brakel, en stierf zonder bij haar nageslacht te hebben verwekt na de overgave van de stad St. Quentin in die stad in 1558 en hij werd daar in de bovenkerk begraven.^{ag}
3. Tiaerd Burmania stierf, zonder bij zijn vrouw Siouck Stania nageslacht te hebben verwekt.^{ah} *In 1558 maakte hij samen met zijn broers en zusters als mede-erfgenaam van Reinolt van Burmania (Va.1) aanspraak op een rente uit de Bildtlanden;¹¹³ in 1559 deed hij als mede-erfgenaam van zijn vader rechten gelden op een huis in de Schotstraat te Leeuwarden.¹¹⁴*
4. Anna Burmania¹¹⁵ trouwde Johan van Ewsum, ridder, bij wie zij drie kinderen had; en na zijn dood hertrouwde ze met Claes Kater. Ze stierf in 1597.^{ai} *In 1576 verkochten Claes Cater en Anne van Buermanny aan Claes van Buermanny en andere voogden over de kinderen van Johan van Ewsszum hooiland en akkers in Roden en Roderwolde.¹¹⁶*
5. Frouck Burmania trouwde met Peter Ripperda en stierf in het kraambed na haar kind.^{ak} *Zij woonden in Rysum in Ostfriesland. Frouck stierf in 1565, Peter in 1574.¹¹⁷*

Vib. Here Burmania¹¹⁸ had twee vrouwen: Frau Stensteren en Imck Glins. Bij de laatste had hij geen kinderen, bij de eerste de hierna volgende kinderen.^{ab} *In 1539 woonde hij te Stiens.¹¹⁹ Hij was ontvanger-generaal van Friesland. In 1557 kreeg hij bij testament van zijn oom dr Upcke een sate te Wolsum, onder voorwaarde dat deze op Upcke, "zyn zoen, nae mij genoempt" zou vererven. In 1565 woonde hij te Stiens op het huis waar zijn schoon- en stiefmoeder Saepck Itma met haar eerste man Take Aebingha had gewoond.¹²⁰ Frau Stensteren maakte op 28 februari 1543 haar testament;¹²¹ via haar kwam Stensterastate te Foudgum aan de Burmania's.¹²² Volgens het testament van Fraus moeder (en Heres stiefmoeder) Saepck Itma van 1562 erfden de kinderen van Here en Frau ondermeer land bij het huis in Stiens,*

rechten op Hayemastate en de sate toe Bibbens in Stiens, Regnaldasate, Saskera-
goed en Copckewier in Westernijkerk, de sate Nordam in Genum, de sate in de
Keegh in Sibrandahuis, de sate toe Cleffens in Raard bij Dokkum, een sate in
Oenkerk en twee saten bij Dokkum. Imck van Glins stierf op 19 juli 1589 en werd
begraven in Dronrijp; zij testeerde 11 maart 1576.¹²³ Kinderen:

1. Upcke Burmania,^{al} volgt VII.
2. Sibrand Burmania¹²⁴ had tot vrouw Frau Donia die in het kraambd in Leeu-
warden stierf, één zoontje achterlatend; hijzelf stierf in 1601.^{am} Met zijn broer
Upcke was Sibrand in 1592 executeur-testamentair van hun oom Gemme van
Burmania. Van Sibrand en Frau afkomstige archiefstukken kwamen aan zijn
broer Upcke.¹²⁵ Sibrands zoon Syds Burmania stierf als jongeman van 19 jaar
in 1595 te Leeuwarden en werd bij zijn moeder begraven.^{b8}
3. Atke Burmania trouwde met Erasmus van Douma van Langweer,¹²⁶ haar ver-
want.^{an}

Vic. Gemme Burmania¹²⁷ had bij zijn eerste echtgenote Jouck Haerda¹²⁸ vier kinde-
ren, bij zijn tweede, namelijk Jel Aelua¹²⁹ zes.^{ad} Hij kreeg in 1543 bij testament van
zijn meervoudig verwante Frau Stenstera verschillende sieraden en kledingstuk-
ken.¹³⁰ In 1557 kreeg hij van zijn oom en "fontmette" dr Upcke bij testament Yp-
smagoet en -state te Niawier met hornleger, wier, hiem en 6 huissteden; zijn broer
Here en zuster Mary werden mede-eigenaar. Gemme erfde van zijn moeder Saepck
Itma volgens haar testament van 1562 Herjuwsmastate in Ferwerd, waar hij ging
wonen. Verder ondermeer een sate in Oosterbeintum, Clein Regnaldae in Nijkerk,
een sate in Lioessens, de sate Miedhuysen bij Ee, vijf huissteden in Dokkum en
Herjuwsma prebende te Klaarkamp.¹³¹ Gemme testeerde op 15 oktober 1592, waar-
bij hij onderscheid maakte tussen zijn voor- en nakinderen.¹³² Uit het eerste huwe-
lijk:

1. Douwe Burmania, doctor in de rechten, stierf in 1585 op jeugdige leeftijd te
Alkmaar en werd daar begraven.^{ao} In 1570 studeerde hij in Keulen, in 1575 in
Parijs en in 1579 promoveerde hij te Bazel. In 1583 werd hij advocaat in
Haarlem. Hij was een vriend van de bekende politicus Aggaeus van Albada¹³³
en een aanhanger van de spiritualist Caspar van Schwenckfeld.¹³⁴
2. Take Burmania trouwde met Lucia Cammingha, uit wie een dochttertje werd ge-
boren. De moeder stierf nadat dit dochttertje was overleden nog in het kraambd.
Daarna trouwde hij met Ricxt Botnia¹³⁵ en vervolgens met Fed Cammingha.^{ao}
Take erfde van zijn vader de sate 't Nyewerck te Stiens, Noeniasate, Clephorne,
land bij Vischbuynen te Ternaard en Herjuwsmastate te Ferwerd. Takes derde
vrouw, juffrouw Fed van Camminga, "weduwe van wylen de heere Taco van
Burmania in levene staet generael in 's Gravenhage, althans binnen Leuwarden
woonachtich", maakte haar testament in 1644.¹³⁶
3. Saeck Burmania trouwde met Epe Douma in Huizum, bij wie ze geen kinderen
had.^{ap} Zij erfde van haar vader een sate te Oosterbierum, de helft van Geralda-
state te Schalsum, land te Ternaard, sates te Medhuizen in Ee en te Bollingwier
in Oosternijkerk, een sate in Kimsward en 9 pm in Op de Venne te Birdaard
plus het geld dat Epe Douma had geleend. Epe was hervormingsgezind en
voorzitter van de Unie van Utrecht. Hij stierf in 1602, Saeck in 1607.¹³⁷
4. Saepk Burmania trouwde met Watze Ockinga.^{aq} Zij erfde Jaersma en Liola in

Ternaard, een sate in Lioessens, Ipsma in Nyewier met de huissteden in de bureu, sates in Sibrandahuis bij Claercamp, in Ter Oele met 4 vischenyen en swanejachten, 5 pm in de kleine sate op Syswerderbuyren in Hichtum, een rente uit een sate te Wolsum, 5 huissteden binnen Dokkum aan de Stienendam en -pijpe en het door Watze Ockinga geleende geld. Watze stierf 19 april 1624, 62 jaar oud, Saepck 28 maart 1625; ze werden begraven te Dronrijp.¹³⁸

Uit het tweede huwelijk:

5. Syuck Burmania trouwde met Cunera van Douma, bij wie hij drie zonen verwekte. Hij stierf in 1597.^{at} *Zij woonden op Jornsmastate te Britsum.¹³⁹ Cunera maakte in 1650 haar testament, waarbij zij haar kleinkinderen als erfgenamen aanwees.¹⁴⁰ Van hun zonen vermeldt het Burmaniaboek: Idzaerd Burmania¹⁴¹ trouwde met Susanna thoe Schwartzenberg,^{bh} zij woonden op Herjuwsma te Ferwerd,¹⁴² Laes Burmania¹⁴³ stierf als jongen in februari 1608;^{bi} en Siuck Burmania trouwde met Catharina Entens^{bk} en woonde op Martenastate te Cornjum.¹⁴⁴*
6. Tiaerd Burmania stierf als jongeling te Genève in 1592.as
7. Upco Burmania trouwde met Luits Cammingha.^{at}
8. Rienck Burmania.^{au} *Hij was grietman van Ferwerderadeel, bewoonde Herjuwsmastate in Ferwerd, die hij naliet aan zijn oomzegger Idzaerd Burmania.¹⁴⁵ Verder was hij eigenaar van het Burmaniahuis; hij stierf in 1645. Hij was getrouwd met Ulb Ulbesdr Aylva, die stierf in 1637.¹⁴⁶*
9. Jouck Burmania. *Zij stierf in 1627 en was getrouwd met Haye Jacobs van Roussel, raadsheer in het Hof van Friesland, gestorven in 1615.¹⁴⁷*
10. Ibel Burmania. *Zij testeerde in 1627 en stierf ongehuwd.*

Vld. Sicke Bockes Gratinga.¹⁴⁸ Hij ondertekende in 1504 de Saksische reversaalbrief. Hij bewoonde in 1511 het huis te Hitsum en had bezit in Wynaldum, Pietersbierum en Almenum; in 1537 was hij "hovelingh wonende toe Hitzum".¹⁴⁹ Hij trouwde eerst met Ydt Juws Dekema;¹⁵⁰ daarna met Gaets Aelua,¹⁵¹ en ten slotte met Popck Sybrandts Bonga van Kimsward. In 1522 was hij volmacht voor Franeckeradeel en gedeputeerde.¹⁵² Hij testeerde op 5 mei 1525 en stierf in 1538/1542; de kwartierwapens op zijn graf waren: Gratinga, Burmania, Eelxma en Hermana. Popck Bonga woonde als weduwe te Minnertsgea en stierf in 1558/1559. Uit het eerste huwelijk:

1. Catharina Gratinga.¹⁵³
2. Bocke Gratinga. *Hij trouwde met Ymck Sybrandts Roorda. Bocke en Ymck stierven beiden in 1545.¹⁵⁴ Van hun kinderen bleef alleen Here Bockes Roorda van Gratinga in leven. Deze erfde het huis te Hitsum en noemde het "Roordastate". Na zijn dood in 1554 raakte het in handen van dr Rienck van Gratinga en later van diens dochter Rinthie.¹⁵⁵*
3. Douwe Sickes Gratinga. *Hij trouwde Catharina Roorda en stierf in 1557.*
4. Barbara Gratinga. *Zij trouwde met Hette Doeckes Hemmema, die stierf in 1572. Hun zoon Rienck Hemmema vestigde zich op een ander deel van het Gratingagoed te Hitsum.¹⁵⁶*

Uit het tweede huwelijk:

5. Idt Sickes Gratinga. *Zij trouwde met Watthie Douwes Hania uit Pingjum, weduwnaar van Foockel Agges Walta. Idt en Watthie woonden op Groot Hesens*

te Jorwerd, dat Idt van haar moeder had geërfd. Idt stierf in 1565; Watthie werd in 1569 vermoord. Zij zijn in de kerk van Jorwerd begraven.¹⁵⁷ Hun zoon Wattie Watties Hania te Jorwerd was voor 1562 prebendaris op de Gratinga-prebende te Hitsum.¹⁵⁸

Uit het derde huwelijk:

6. Dr Rienck van Gratinga.¹⁵⁹ Hij was van 1559 tot zijn dood in 1563 raadsheer in het Hof van Friesland. Hij trouwde Catharina van Aesgema, die hertrouwde met de bekende politicus dr Hessel Aysma. Zij testeerde op 26 sept. 1592.¹⁶⁰ Hun kinderen Sicke en Popck stierven jong; hun dochter Rinthie van Gratinga trouwde met Julius van Eysinga.¹⁶¹
7. Gaets Gratinga.
8. Kempe Gratinga. Portretten van hem en zijn broer Ocke bevonden zich in het sterfhuis van dr Hessel Aysma.¹⁶²
9. Ocke Gratinga. Hij was van 1554 tot 1559 prebendaris van het Sjaerdemaleen te Franeker.¹⁶³

Vle. Bocke Bockes Burmania. Hij was getrouwd met Frouck Poppes van Heemstra.¹⁶⁴ Zijn oom dr Upcke noemde hem in 1557 in zijn testament "myn zalige neef". Zijn sterven wordt vermeld in een bewaard gebleven gebedenboek bij 7 december 1553: "de edele vrome Bocko van Burmania; ... ende is begraven to Edens in die kerke". Frouck stierf op 25 oktober 1562. Zij zijn in de kerk van Edens begraven. Hun kinderen worden eveneens genoemd in het gebedenboek:¹⁶⁵

1. Tetke van Burmania "is geb. in't jaar 1534 den 9 Aprilis"; op 28 oct. 1589 "is gest. juffrou Tet van Burmania weduwe van Hessel van Oosthem". Zij werd in Franeker begraven. Van Hessel wordt gezegd dat hij in 1568 "op sinte Praxedis ofte den 21ste dag Juli" met vele anderen bij Jemgum sneuvelde. Samen met haar broer Poppe en haar zusters Aeck en Tietke was Tetke in 1557 mede-erfgenaam van hun oudoom dr Upcke. In 1570 riep zij haar zoon Hans van Oosthem terug van zijn studie in Duitsland.¹⁶⁶
2. Sitke van Burmania "is geb. in't jaar 1536 den 22 Aprilis". Met haar zuster Ansk was zij eigenaresse van het gebedenboek. Zij waren non in het klooster Bethlehem.
3. Ansk van Burmania "is geb. anno 1539 den 27 Augusti".
4. Aeck van Burmania "is geb. anno 1543 den 17 February; ... anno 1589 den 24 Octobris sterf den edelen dochtsamigen juffrou Aeck van Burmania, weduwe van Deytse Winnia". Zij werd in Blija begraven.
5. Poppe van Burmania "is geb. anno 1544." Hij was van 1579 tot 1597 grietman van Hennaarderadeel; in 1595 statenlid. Hij stemde in 1579 voor de Unie van Utrecht. Hij was gehuwd met Clara van Froenhoven en stierf in 1597.¹⁶⁷
6. Titke van Burmania "is geb. anno 1547 op Lambertus dag". Zij trouwde met Lieuwe van Juckema,¹⁶⁸ 1585 tot 1614 raadsheer in het Hof van Friesland.¹⁶⁹

Vlf. Dr Rienck van Burmania. Hij wordt in de oorspronkelijke tekst van de genealogie Burmania in het Burmaniaboek niet genoemd; wel in de genealogie Unema van Blija.¹⁷⁰ In de genealogische literatuur bestaat tot nu toe veel verwarring over hem. Gegevens over deze dr Rienck, de raadsheer dr Rienck (Vb.4),¹⁷¹ de drost

Rienck alias Reinolt (Va.1)¹⁷² en een (fictieve) Renick Renicks¹⁷³ werden daarbij door elkaar gehaald.

Een goed vertrekpunt voor het ontrafelen van de precieze filiatie vormt het testament van dr Upcke (IV.3) van 1557. Hij onderscheidde naast "heer Ryenck van Burmannia, ridder ende drossard tot Coeverden, mynen neeff" (Va.1) een "doctor Rienck van Burmannia, insgelyck mynen neve", als duidelijk verschillende personen. De opvatting dat hij een zoon van Renick Upckes zou zijn geweest, dus een broer van dr Upcke, is daarom onjuist; een Renick Burmania komt in de eerste drie decennia van de 16de eeuw trouwens überhaupt niet voor. Een zoon van Upckes broer Douwe was hij evenmin: deze had wel een zoon Rienck, doctor bovendien (Vb.4), maar deze was in 1541 al overleden.

De hypothese dat de in 1557 genoemde doctor Rienck van Burmania een zoon moet zijn geweest van oude Bocke Gratinga alias Burmania, de enige andere broer van dr Upcke, wordt door verschillende gegevens bevestigd. Allereerst blijken diens sates te Techum en Wybranda in Hichtum in het midden van de 16de eeuw eigendom te zijn van dr Rienck Burmania, en nog later van diens zonen Jan en Upcke van Burmania. Naast deze eigendomsverhoudingen is er de heraldiek. Het nageslacht van Tiaert en Douwe voerde het gekwartileerde Burmania-wapen, alleen dat van Bocke het wapen Gratinga. Inderdaad zegelden zowel dr Renick als zijn zoon Upcke met dit laatste wapen.¹⁷⁴ Verder zijn er de universitaire matrikels. Daarin treffen we naast Renicus Burmania in Bourges rond 1530 (Vb.4) en Reinerus Bormaniam uit Leeuwarden in Leuven in 1527 (Va.1) een Reinerus Bocko Boerman uit (de omgeving van) Bolsward in Leuven aan in 1531.¹⁷⁵ De laatste is vanwege zijn patroniem en de vermelding van Bolsward, niet ver van de woonplaats en goederen van oude Bocke (Hennaard, Edens, Hichtum), ongetwijfeld de gezochte dr Rienck. Tenslotte komt ook hier de Genealogia Aytana ons te hulp waar het Burmaniaboek het af laat weten:¹⁷⁶ "de derde (zoon van Rienck Upckes), Bocke Burmania, liet bij een dochter Camstra doctor Renicus à Burmania na, grietman van Leeuwarderadeel, met wie een van de dochters van Jancke Unema in Blija was getrouwd".¹⁷⁷

Dr Rienck van Burmania trouwde na zijn studie in Leuven met Deitsen Unema van Blija. Hij was in 1551 samen met zijn gelijknamige neef de drost betrokken bij veenexploitatie in Drenthe.¹⁷⁸ Op 9 augustus 1555 hield hij zijn eerste rechtstag als grietman van Leeuwarderadeel. In 1561 woonde hij in een huis op de Wirdumerdijk in Leeuwarden. Tot in 1563, zijn sterfjaar, bleef hij grietman.¹⁷⁹ In 1557 was hij mede-erfgenaam van dr Upcke Burmania.¹⁸⁰ Rienck en Deitsen hadden twee zonen.¹⁸¹

1. Upcke van Burmania, grietman van Langewold. Hij trouwde met Sythck Eetsma. Met zijn broer Johan erfde hij van zijn vader rechten op Wybranda te Hichtum en Techum te Goutum, van zijn moeder op Helbada te Ferwerd.¹⁸² Hij machtigde in 1568, "nu ter tyt binnen de stede Groeninghen woenende", zijn oom Doecke van Martena en zijn broer Johan de sate te Techum "in den dorpe Goutum" te verkopen; hij zegelde daarbij met het wapen Gratinga.¹⁸³ Door schulden waren Upcke en de weeskinderen van zijn broer Jan uiteindelijk genoodzaakt ook andere goederen te verkopen; Wybranda werd zo aangekocht door Catharina van Aesgema.¹⁸⁴

2. *Jan van Burmania, gestorven in 1570. Hij trouwde met Jel Haringsdr Glins, die stierf in 1593.*

VII. Upcke Burmania trouwde met Rints Roorda. Zij hadden de hierna volgende kinderen.^{a1} *Upcke van Burmania*¹⁸⁵ *was een van de eerste Friese edelen die protestant werd. Hij is de auteur van het Burmaniaboek. Upcke werd in 1592 door zijn oom Gemme van Burmania aangewezen als executeur-testamentair. Hij stierf in 1615 en werd met zijn vrouw in Stiens begraven.*¹⁸⁶ *Kinderen:*

1. Georg Burmania trouwde met Lucia van Dekema.^{ax} *Van Georg is een album amicorum en een spreekwoordenverzameling bewaard.*¹⁸⁷ *Lucia van Dekema maakte in 1625 haar testament. Georg kreeg daarbij "alle de melioratien aen syne huysinge ende plaatse tot Steens gelegen ende althans by ons sulfs bewoont" met het vruchtgebruik van haar goederen.*¹⁸⁸ *Georg en Lucia stierven resp. 1634 en 1625 en werden begraven in de kerk van Stiens.*¹⁸⁹
2. Douwe Burmania stierf als jongeling van 22 jaar in Orleans in het jaar 1597.^{ay}
3. Sibrand Burmania stierf in het jaar 1579 en werd te Leeuwarden begraven.^{az}
4. Here Burmania¹⁹⁰ trouwde met Anna Eysinga.^{ba} *Hij was militair en sneuvelde in 1632 voor Maastricht. Here en Anna werden te Stiens begraven.*¹⁹¹
5. Sibrand Burmania de jonge trouwde met Magdalena Bootsma die stierf in het kraambed in 1615 en in Leeuwarden werd begraven.^{bb} *Hij was opperhoutvester van Friesland; hij stierf in 1639 te Stiens.*¹⁹²
6. Frau Burmania trouwde met Bocke Burmania in Edens.^{bc} *Bocke van Burmania op Unga in Edens werd in 1600 grietman van Hennaarderadeel, in 1614 gedeputeerde. Hij stierf in 1628/9.*¹⁹³
7. Haringh Burmania trouwde met Bocke Feitsma.^{bd} *Bocke van Feytsma was grietman van Kollumerland c.a. Hun wapens stonden op de klok van 1617 te Deinum; zij stierf aldaar in 1646.*¹⁹⁴
8. Atke Burmania.^{be}
9. Doed Burmania.^{bf} *Zij verkreeg in 1625 van haar schoonzuster Lucia van Dekema kleren en sieraden en andere roerende goederen.*

BURMANIA in LEUERDEN (folio 34v-35r)

a Fredericus de Burmania prochianus in Antiqua Curia Dei sive Oldenhove Leouerdiae duos habuit filios Altatum et Reinaldum, ud illud probatur ex veris literarum monumentis de dato 1300 sub sigillis abbatum Bethaniae et Clarecampi corroboratis, quarum copia ad maiorem fidem et euitentiam hic infra adiungetur.¹⁹⁵ **b** ex **a** Altatus de Burmania vixit ut ex superioribus literis constat anno 1300 Oldenhove Leouerdiae in arce Burmaniana. **c** ex **a** Reinaldus de Burmania vixit eodem anno 1300 ut id patet in supra allegatis literis in arce sua Burmaniana. Sed nulla procreata sobole tandem decessit. **d** ex **b** Fredericus de Burmania. **e** ex **b** Reinaldus sive ut nunc materna lingua dicimus Rienck Burmania. **f** ex **d** Altatus sive ut nunc vernacula lingua dicimus Aytso Burmania. **g** ex **e** Upco de Burmania Renici filius obiit anno .... in pago Hitsum ad plagam septentrionalem templi in semiterio sub saxone incavato. **h** ex **g** Renicus Upconis de Burmania hos sequentes duos filios reliquisse constat ex literis in dato 1452. **i** ex **f**¹⁹⁶ Douue Burmania uxorem duxit Bauck Hania, filiam Tiaerd Hanie ex Ansck Wobbema procreatam, viduam scilicet Hobbonis Liunge, et Siurd Groupe-

stens ut patet haec ex instrumentis dotalibus in Liunga et Grouestens alegatis. **k ex h** Upco Renici de Burmania, nomine eius secundus, uxores habuit duas Tet Jongema et Jetske ... Ex priori sequentes habuit liberos, ut patet ex eius testamento in dato 1494 et comparavit sibi anno 1453 statum et possessionem Gratinganam prope Harlingam cum omni emolumento et quadam piscina; idque titulo emptionis a quodam Hottie Wilgrips. Et fuit idem Upco Renici anno 1494 grietman in Franekeradelio, ut patet ex literis eiusdem dati. **l ex h** Rienck Burmania frater eius fuit ut idem constat ex literis in dato 1452. **m ex i** Jouck Burmania quae nupsit Pybe Haerda alias Mernstera. **n ex i** Aeck Burmania nupsit sequenti Rienck Burmania consanguineo suo, Upconis scilicet Renici filio, et obiit illa anno 1494. **o ex k** Rienck à Burmania uxorem duxit predictam Aeck Burmania Douue Burmania ex Bauck Hanya filiam ex qua sequentes suscepisse liberos patet ex testamento eius in dato 1494, quo ipso anno uterque succumbuit ac in Aula Dei Leouerdiae sub eodem reconditi tumulo. Et hic est ille Rienck Burmania cum quo Groningenses et Leoverdienses foedus inierunt anno 1<492> de custodienda arce sua sive Burmaniahuys in quo tractatu etiam houeling van Leuuerden dicitur Et etiam is [quem?] chronica [...]scripta sive annales referunt anno ..... **p ex k** Dominicus Burmania sacris initiatus fuit. **q ex k** magister Kempo Burmania mortuo iam fratre suo Renico à Burmania in anno 1494 tutelam in liberos eius suscepit, quo ad et ipse vitam finierit. **r ex k** Tet Burmania nupsit primo Werp Unia ut constat ex matrimoniali contractu in dato 1490, ex quo concepit filiam unicam Bauck; secundo nupsit Eponi Sitsis Harinxma, ut patet ex testamento ipsius. Tet <obiit> in dato 1513. **s ex o** Tiaerd à Burmania, eques, miles atque illustri principiae duci Saxoniae et post hunc quoque Caesariae maiestati Carlo Quinto a consiliis, uxores habuit duas: prior fuit Tiets Unia vidua Watsonis Roorda, posterior Graets Cammingha ut illud mihi constat ex literis in dato 1501 et 1542. Ex hac scilicet posteriore nullos, ex illa tres procreavit filios. Decessit vero a vivis anno 1541, in Oldehoue Leoverdie sepultus. **t ex o** Douuo à Burmania similiter eques et ... <ruimte leeg>, simul atque apud Saxoniae ducem et Carolum Quintum imperatorem in magna autoritate et eius nomine aliquando drossardus in Harlingen ac <ruimte leeg> super classem navalium quem regia maiestas aliquando in portu Harlingano ac mari australe mediterraneo <ruimte leeg> consuevit. Uxores habuit duas: Att Siaerda ex qua sex et Saepk Itsma ex qua duos procreavit liberos. Obiit autem in Ferwert anno 1551, ibique sepultus. **u ex o** Upco à Burmania canonum doctor ac sacerdos in Oldenhoue Leoverdiae, simul atque Caesarie maiestati a consiliis in suprema curia Leoverdiensi obiit anno 1557 atque sub tumulo parentum ibidem sepultus. **v ex o** Bauck Burmania nupsit Haringh Harinxma. **w ex s** Rienck Burmania, eques ac drossardus in Couerden, Drent, Tuent, et [...] uxorem habuit Elisabetam de Brakel Traiectensem Wilhelmi de Brakel filiam ex qua nulla procreata sobole in obsidione S. Quintini periit anno 1558 ac Duuaci in choro summi templi sepultus. **x ex s** Jodocus sive Joest Burmania gritmannus in Leuuerderadeel uxorem habuit Baeff Caters Tisse Cater filiam, ex qua sequentes procreavit liberos. **y ex s** Kempo Burmania iuuenis obiit anno 1526. **z ex t** Mary Burmania nupsit Janconi Douma de Langweer. **aa ex t** Pier Burmania in uxorem duxit Annam Roorda, ex quibus nulla proles. **ab ex t** Hero Burmania binas habuit uxores Frau Stenster et Imck Glins; ex posteriore non procreavit, ex priori sequentes habuit liberos. **ac ex t** Erasmus Burmania anno 1538 Louanii in studiis bombardae ictu interemptus est una cum Taco Heriusma. **ad ex t** Gemma Burmania ex priori uxore Iouck Haerda 4 habuit liberos, ex altera scilicet Jel Aelua sex habuit, et obiit ille anno ... **ae ex t** At Burmania nupsit Heroni Ockema de Burchart. **af ex x** Claes Burmania uxorem duxit Adde Onsta, et obierunt illa quidem anno 1576, ille vero 1581 et has sequentes duas reliquerunt filias. **ag ex x** Georgius Burmania uxorem habuit Dignam Brakel atque nulla ex

ea procreata sobole post deditionem urbis S. Quintini obiit in ipsa urbe anno 1558, ibique in summo templo sepultus. **ah ex x** Tiaerd Burmania ex uxore sua Siouck Stanie nulla procreata sobole decessit anno ..... **ai ex x** Anna Burmania nupsit equestris ordinis viro Joannem ab Eusum ex quo tres habuit liberos atque post huius obitum [rursit?] Nicolao Caters et tandem obiit anno 1597. **ak ex x** Frouck Burmania nupsit Petro Ripperda et obiit puerpera post puerum. **al ex ab** Upco Burmania uxorem duxit Rints Roorda qui hos sequentes habent liberos. **am ex ab** Sibrandus Burmania uxorem habuit Frau Donia que unico relicto filiolo puerpera decessit Leoverdiae anno ....., ille anno 1601 in Stens. **an ex ab** Atke Burmania nupsit Erasmo a Douma de Langwer cognato suo. **ao ex ad 2:** Taco Burmania uxorem duxit Luciam Cammingha ex qua unica nata filiola et rursus decedente mater ipsa quoque adhuc puerpera obiit, deinde duxit <moeilijk leesbaar: Ricxt¹⁹⁷> Botnia <met latere hand:> et deinde Fed Camminga. **ao ex ad 1:** Douuo Burmania legum doctor in florida aetate decessit anno 1585 Alckmariae, ibique sepultus. **ap ex ad 3:** Saeck Burmania nupsit Epe Douma in Husum ex quo nulla sobole <volgt onleesbare toevoeging met andere inkt>. **aq ex ad 4:** Saepk Burmania nupsit Watzoni Ockema. **ar ex ad 1.** Syuck Burmania duxit Cuner van Douma ex qua tribus procreatis filiis decessit anno 1592. **as ex ad 2.** Tiaerd Burmania iuvenis obiit Geneve anno 1592. **at ex ad 3.** Upco Burmania uxorem duxit Luits Cammingha. **au ex ad 4.** Rienck Burmania <mogelijk liep de tekst door op een inmiddels verdwenen aangeplakt vel>. **av ex af** Eua Burmania nupsit Adamo Nyefelt. **aw ex af** Adde Burmania. **ax ex al** Georgius Burmania uxorem duxit Luciam Dekema. **ay ex al** Douuo Burmania iuvenis 22 annorum obiit Aureleis anno 1597. **az ex al** Sibrandus Burmania obiit anno 1579, Leoverdiae sepultus. **ba ex al** Hero Burmania uxorem duxit <met latere hand?> Anna Eysinga. **bb ex al** Sibrandus Burmania iunior duxit <met latere hand?> Magdalena Bootsma qua obiit in puerperio 1615, 23 Augusti, Leewardia sepulta.¹⁹⁸ **bc ex al** Frau Burmania nupsit Bocconi Burmania in Eens. **bd ex al** Haringh Burmania nupsit Bocconi Feitsma. **be ex al** Atke Burmania <doorgehaald: nupsit>. **bf ex al** Doed Burmania. **bg ex am** Syds Burmania iuvenis 19 annorum obiit anno 1595, Leoverdiae apud matrem sepultus. **bh ex ar** <mogelijk met latere hand:> Idzaerd Burmania duxit in uxorem Susanna à Swartzenburg. **bi ex ar** <mogelijk met latere hand:> Laes Burmania obiit puer anno 1608 in Febr. **bk ex ar** <mogelijk met latere hand:> Siuck Burmania duxit Catrinam Entens. **bm ex ax** Jel Burmania infans obiit anno 1605 in Junii. **bn ex ax** Julius Burmania obiit infans anno 1608 den 19 Febr.

LITERATUUR EN AFKORTINGEN

- Abelman, A.M., e.a., *Het eerste huis van Leeuwarden: van Burmaniastins tot stadskantoor* (Leeuwarden/Mechelen 1994).
- Algra, N.E., ed., *Een spionagerapport van omstreeks 1468* (Leeuwarden 1967).
- Andreas Cornelius, Ocka Scharlensis e.a., *Chronyk en waaragtige beschryvinge van Friesland*. 1e dr. 1597 (2e dr. Leeuwarden 1742).
- Beelaerts van Blokland, M.A., "Burmania", *NL* 107 (1990) 419-442.
- Buijtenen, M.P. van, *St. Vitus van Oldehove. Episoden uit de strijd om Leeuwardens kerk 1146-1580*. Frisia Catholica XI/ Archief Geschiedenis Aartsbisdom Utrecht 68 (Utrecht 1950).
- Burmaniaboek: zie UvB.
- *Cleuting*: P.T. Zwart ed., *Het protocol van Nicolaus Judoci Cleuting, notaris te*

- Leeuwarden van 1554-1585* (Leeuwarden 1970).
- Doys: Gerlich Doys, "Libri quattuor", handschrift Provinciale bibliotheek van Friesland.
  - *DVF: De Vrije Fries*.
  - Formsma, W.J., *Grijpskerk. De geschiedenis van een Groninger gemeente* (Groningen 1986).
  - *FT*: G. Verhoeven en J.A. Mol ed., *Friese testamenten tot 1550* (Leeuwarden 1994).
  - *GAL*: Gemeentearchief Leeuwarden. Burmania: familiearchief Burmania. Martena: familiearchief Martena. Boelemagasthuis: archief Ritske Boelema Gasthuis. Sint Antony Gasthuis: archief Sint Antony Gasthuis.
  - Genealogia Aytana, in: *Vita Viglii ab Aytta Zuichemi, Analecta Belgica* tomus I, pars 1, C.P. Hoyneck van Papendrecht ed. ('s-Gravenhage 1743) 255-277.
  - *GJB: Genealogysk Jierboek(je)*.
  - *GPCV: Groot Placcaat en Charterboek van Vriesland* (Leeuwarden 1768-1795).
  - *Grafschriften tussen Flie en Lauwers* (Leeuwarden 1950-1969): III: *Leeuwarden, Galileërkerk*, ed. H.M. Mensonides; IV: *Menaldumadeel*, ed. D.J. van der Meer.
  - Hartgerink-Koomans, M., *Het geslacht Ewsum. Geschiedenis van een jonkersfamilie uit de Ommelanden in de 15de en 16de eeuw* (Groningen 1938).
  - Heemstra, M.J. van, "Een bijzonder gebedenboek: nieuwe gegevens over Friese geslachten", *Leeuwarder Courant*, 23 aug. 1951.
  - *Heeren van den Raede*: O. Vries e.a., *De Heeren van den Raede. Biografieën en groepsportret van de raadsheren van het Hof van Friesland, 1499-1811* (Hilversum/Leeuwarden 1999).
  - Heerma van Voss, A.L., *Rekeningen en andere stukken betreffende Friesland, afkomstig uit de Hollandsche rekenkamer (1515-1575)* ('s-Gravenhage 1949) reg. 11, 22.
  - *IB: It Beaken*, tijdschrift van de Fryske Akademy.
  - *Jb. Fr. adel: Jaarboekje van den Frieschen adel in verband tot de Ridderschap van Friesland I-III* (Leeuwarden 1883-1885).
  - Kok, D.W., en A.L. Heerma van Voss, *Inventaris van het archief van het Ritske Boelema-Gasthuis te Leeuwarden* (z.pl., z.jr.).
  - *LHR: Leeuwarder Historische Reeks*.
  - Lycklama à Nijeholt, A., "Eene merkwaardige adelsverheffing", *Jb. Fr. adel* II, 81-85.
  - Meer, D.J. van der, "De pseudo-Burmania's en Rienck van Hemmema te Hitsum", *GJB* (1994) 23-40.
  - *NA: Nederland's Adelsboek*.
  - *Nalezing op de nieuwe naamlijst van grietmannen van jhr.mr. H. Baerdts van Sminia*, door A.J. Andreae (Leeuwarden 1893).
  - *NL: De Nederlandsche Leeuw*.
  - *NNBW: Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, 10 dln. (Leiden 1911-1937).
  - *NO*: H. van den Berg, *Noordelijk Oostergo, I: Ferwerderadeel, II: De Dongeradelen* ('s-Gravenhage 1981-1989).
  - Noomen, P.N., "De middeleeuwse namen op -hove en -hafe in Noord-Nederland en Noordwest-Duitsland", in: N.R. Arhammar e.a. red., *Fryske Nammen* 8 (Leeuwarden 1989) 23-52.
  - Noomen, P.N., "St. Magnus van Hollum", *IB* (1989) 7-32.
  - Noomen, P.N., "St. Vitus van Corvey en het wapen van Leeuwarden", *LHR* 2 (1990) 55-65.
  - Noomen, P.N., "Suffridus Petrus en de Friese identiteit", in: W. Bergsma e.a. red., *Mythe*

- en geschiedschrijving in Nederland en Friesland, themanummer van *IB* 56 (1994) 146-187.
- Noomen, P.N., "Consolidatie van familiebezit en status in middeleeuws Friesland", in: J.A. Mol red., *Zorgen voor zekerheid. Studies over Friese testamenten in de 15de en 15de eeuw* (Leeuwarden 1994) 73-174.
  - Noomen, P.N., "De familie Cammingha in de middeleeuwen: haar relatie met de stad Leeuwarden en haar positie in Oostergo", *LHR* 6 (Leeuwarden 1998) 10-98.
  - Noomen, P.N., "Leeuwarden in de middeleeuwen", in: R. Kunst e.a. red., *Leeuwarden, 750-2000. Hoofdstad van Friesland. 2e dr.* (Franeker 2000) 46-77.
  - OBS: W.J. Formsa e.a., *De Ommelander borgen en steenhuizen* (Groningen 1973).
  - OFO: P. Sipma en O. Vries ed., *Oudfries(ch)e oorkonden I-IV* ('s-Gravenhage 1927-1977).
  - *Oorkonden der geschiedenis van het Sint Anthonij-Gasthuis te Leeuwarden uit de 15e en 16e eeuw*, W. Eekhoff ed. (Leeuwarden 1876)
  - Pax: M.G. Oosterhout e.a. ed., *Pax Groningana. 204 oorkonden út it Grinzer Gemeente-archyf* (Groningen 1975).
  - PKAF: *Prekadastrale atlas fan Fryslân*, J.A. Mol en P.N. Noomen red. (vanaf 1988), IV: Frjentsjerteradiel en Frjentsjer (1990); VII: Ljouwert, de Klokslach, troch M. Schroor (Leeuwarden 1994).
  - RAF: Rijksarchief in Friesland. Burmania-Eysinga: collectie Van Burmania-Van Eysinga. Collecties van grafschriften. EVC: familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen. HvF (Hof van Friesland), DDD en EEE: fideicommissaire testamenten. HvF, III: decretale verkopeningen. Schwartzenberg: familiearchief Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg. Sminia: familiearchief Van Sminia.
  - Rietstap, J.B., *De wapens van den tegenwoordigen en den vroegeren Nederlandschen adel* (Groningen 1890).
  - Roorda, R.S., *De grafschriften enz. van Leeuwarderadeel*. Útj. Fryske Akademy 234 (Leeuwarden 1964).
  - Rutgers, C.P.L., *Inventaris van het huisarchief Farmsum* (Groningen 1900).
  - Schroor, M., "Laat-middeleeuwse namen van de klokslag van Leeuwarden", *IB* 53 (1991) 161-200.
  - SFA: M. de Haan Hetteema en A. van Halmael jr., *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren adel* (Leeuwarden 1846).
  - Sibrandus Leo: *Sibrandus Leo's Abtenlevens der Friesche kloosters Mariëngaard en Lidlum*, D.A. Wumkes ed. (Bolsward 1928).
  - UvB: het zogenaamde Burmaniaboek (1597-1604) door Upco à Burmania, RAF, EVC, inv.nr. 1323b.
  - Visser, J., "Falske, unbitroubere en ûnwisse genealogyen yn Fryslân", *DVF* 55 (1975) 32-42.
  - Wassenbergh, A., *De portretkunst in Friesland in de 17de eeuw* (herdr. Lochem 1967).
  - Wassenbergh, A., *L'art du portrait en Frise au 16e siècle* (Leiden 1934).
  - Waller Zeper, S.A., "De collectie Burmania-Eysinga", *DVF* 27 (1924) 119-124.
  - Zijlstra, Samme, "De Burmania's: in foarbyld fan de stúdzjesin fan in Fryske adellike famylje", *De Pompeblêden*, jrg. 65, nr. 1 (1994) 2-6.

NOTEN

1. Zie voor hem: VIIa hierna.
2. RAF, EVC, inv. nr. 1323b. Wij citeren het handschrift verder als UvB en Burmaniaboek.
3. Het boek zelf heeft geen titel. Vaak wordt het met de titel van het eerste onderdeel "Tractatus de nobilitate" geciteerd. De door ons gebruikte titel "Frisicae nobilitatis genealogia" is ontleend aan UvB, f. 65r.
4. RAF, EVC, inv.nr. 1323c.
5. Deze copie werd door De Haan Hettema gebruikt voor het *Stamboek van den Frieschen Adel: DVF* (1924) 122, nt. 2; *SFA* I, iv.
6. Zie bijv. Visser, *DVF* (1975) 32-42.
7. Noomen, *DVF* (1989) 9-11; idem, *GJB* (1989) 34-35; vergelijk ook: *FT*, xxii-xxiii, 485-543.
8. B. de Vries en Y. Kuiper, "Een vrije Fries die baron wilde worden", *IB* (1983) 196-221.
9. Eerdere afleveringen waren: (I) Aebingha van Hijum en (II) Aebingha van Blija in 1994; (III) Aelua van Witmarsum en (IV) Aelua van Bornwerd in 1995; (V) Abbena van Huizum in 1996; (VI) Albada van Goënga in 1997; (VII) Botnia in 1998.
10. Visser, *DVF* (1975) 33; Van Buijtenen, *St. Vitus*, 144-146; Mol en Noomen, *PKAF* IV, 19-27, 36-39; Beelaerts, *NL* (1990) 419-442; *NA* 80 (1989) 566-574; Van der Meer, *GJB* (1994) 23-40; Abelmann e.a., *Eerste huis*; Noomen, "Middeleeuwse namen", 23, 29-30; idem, *DVF* (1989) 9-11; idem, *LHR* 2 (1990) 55-65; idem, *IB* (1994) 163-164; idem, "Consolidatie", 163-164; idem, *LHR* 6 (1998) 10-98; idem, "Leeuwarden".
11. Genealogia Aytana, 269-270 (de toegevoegde vette nummers verwijzen naar onze genealogie; enkele verbeteringen zijn stilzwijgend aangebracht en kursief aangegeven): "ex familia Hanyama in Weydum descendit Serapio ab Hanya ... qui ex Eeck de Camstra reliquit filios Tziaert, Gale, & Vigle Hanya .... Ex (6) Tziaert filio Serapionis ab Hanya nulla masculina descendit generatio, sed duas duntaxat reliquit filias ex Bauck Burmania, videlicet Eek & Jauck. (8) Eek nupta fuit (IV) Renick Oepkesz Gratinga, ex quibus descenderunt filii a Burmania cognominati Tziaert, Douve, Bocke, & Upke; ac filia Bauck .... (Va) Tziaert filius Renici a Gratinga cognominatus a materna possessione sita Leovardiae Bourmania, nepos ex filia Tziaert Hanya, eques, capitaneus & consiliarius Caroli Quinti in Frisia ex Tyetz Unya filios habuit Watzonem, Kemponem, & Renicum drossatum in Covordia, qui sine liberis omnes mortui sunt, & (VIa) Judocum filium senioreem gritmannum Leovardiensem, qui ex filia nobilis Groningensis de Katers domini in Fisliet genuit (VIa.1) Nicolaum a Burmania, cui nupta fuit N. ab Onsta, & (VIa.4) Annam conjugem Johannes ab Eusum. (Vb) Douve ab Burmania itidem capitaneus sub Carolo Quinto in Frisia .... Tertius frater (Vc) Boko Burmania ex filia de Camstra filium reliquit (VIb) doctorem Renicum a Burmania gritmannum Leovardiensem, cui nupta fuit una ex filiabus Jancke Onoma in Bly. (IV.3) Upke quartus frater doctor fuit J.U., sacerdos & praebendarius in primaria ecclesia Leovardiensi, & consiliarius Caesareae majestatis in Frisia. (IV.4) Bauck eorum soror ... nupta fuit Haring Harsma gritmanno in Wimbritseradeel patri Douve Harsma. Secunda autem filia supradicti Tziaert Hanya fuit (7) Jouck nupta Pibe Harda, ex qua progenit filium Fedde Harde ...".
12. RAF, EVC, inv.nr. 1323c, f. B ("Gratinga sive Graetnia"), f. Rrr ("Burmania").
13. Doys, "Libri quattuor", III, f. 274; II, f. 317-318. Vergelijk noot 45.
14. Het betreft de testamenten van Bauck Ockinga-Camstra van Firdgum (1420), Gerland Ockinga-Hermana (1456), Upcke te Hitsum en Rienck Burmania (1494), Tiaerd van Burmania (1541) en dr Upcke van Burmania (1557).
15. De wel geciteerde mededelingen uit de Genealogia Aytana en de Libri quattuor van Gerlich Doys werden door "primaire" bronnen bevestigd.
16. Dit wapen werd gevoerd door de gezusters Jouck Burmania en Aeck Burmania (nr. 7 en 8) en (aanvankelijk) door de zonen van de laatste: Tiaerd, Douwe en Upcke van Burmania (resp. Va, Vb en Vc). Pieter Adolph Valerius Aggema van Clant signaleerde in 1727 de gelijkheid met het wapen Glins; zie daarvoor noot 49 hierna. Aggema van Clant en het vervolg op het Burmaniaboek geven daarnaast een variant met twee klavers paalsgewijs: GAL, Burmania, inv.nr. 166, p. 1; *GJB* (1994) 37-39; RAF, EVC1323c, f. 69 (potlood).

17. Vergelijk: Rietstap, *Wapens*, 335 (daar de wassenaar en de sterren anders geplaatst). Dit wapen werd met andere kleine variaties gevoerd door Upcke Renicks en Rienck van Burmania (resp. III en IV) en door Upcke van Burmania (IV.3), zijn broer Bocke van Burmania alias Gratinga (Vc) en diens nageslacht (Vc). Vergelijk: *PKAF* IV, 37, nt. 79; *GJB* (1994) 37-38.
18. Zie de uitgave bij Van Buytenen, St. Vitus, 144-146. Burmania's transcriptie van dit stuk wordt hier niet overgenomen, omdat zij niets nieuws toevoegt.
19. *IB* (1994) 163.
20. Rietstap, *Wapens*, 40-41. Dit is het wapen op het diploma voor de boers Tiaerd en Douwe van Burmania (Va en Vb) bij hun opname in de rijksadelstand in 1520: Lycklama à Nijeholt, "Adelsverheffing", 85. Het werd na verloop van tijd het algemeen door de Burmania's gevoerde wapen: vergelijk ook *GJB* (1994) 38.
21. P.A.V. Aggema van Clant meende in zijn "genealogie van Burmania" (van oktober 1727) dat deze Frederik geen nageslacht had en identificeerde hem met de gelijknamige abt van Mariengarde (1353-1374); vergelijk: Sibrandus Leo, 23. Ook verder vulden Aggema van Clant en E.M. van Burmania (*GAL*, Burmania, inv.nr. 121, 122, 166) de fictie van het Burmaniaboek aan: zo lieten zij aan de eigenlijke genealogie de losse vermeldingen van fictieve Burmania's vanaf 1042 uit de kroniek van Andreas Cornelius en Ocko Scharlensis voorafgaan: Andreas Cornelius, 86 (1042/3), 101 (1180). Uilk, volgens hen een zuster van genoemde Frederik, zou in 1351 non in Bethanie zijn geworden.
22. Aggema van Clant geeft deze fictieve Rienck de fictieve vrouw "Swob van Siaardema, dochter van Hessel Siaardema en At Roorda tot Hitzum, broeder van de agste potestat Siccio van Siaardema, gestorven 1270 in een slag tegens de Hollanders": *GAL*, Burmania, inv.nr. 166, tab. 1. Bouwstenen voor deze fictie waren: ten eerste de rode leeuw uit het gevierendeelde Burmania-wapen, die werd opgevat als "vermeerdering met Sjaardema" (ibidem, p. 2) en ten tweede het Gratinga-bezit te Hitsum dat in de 16de eeuw door de familierelatie Gratinga-Roorda "Roorda state" werd genoemd (zie bij Vid.2).
23. In het Burmaniaboek wordt tussen Aytso en Douwe (nr. 5) de ruimte van één generatie open gelaten. In latere genealogieën werden Upcke Renicks te Hitsum (III) en Douwe Burmania (nr. 5) broers: *EVC*, inv.nr. 1323c, f. Rrr (vergelijk het facs. in: Abelmänn, Eerste huis, 9); *GAL*, Burmania, inv.nr. 166 (vergelijk ook inv.nr. 121 en 122).
24. Zie voor de ligging ook: Noomen, *DVF* (1989) 11; idem, *IB* (1994) 164.
25. *OFO* I, 41 (1425); I 63 (1433). Beelaerts, *NL* (1990) 428, las deze oorkonde fout.
26. *OFO* I, 87.
27. Zie hierboven onder nr. 2 (f).
28. Zie nr. 6 hierna.
29. *OFO* I, 176-177.
30. *OFO* I, 237 (p. 160).
31. Vergelijk noot 11; zie voor Eek nr. 8, voor Jauck nr. 7.
32. *OFO* I, 506.
33. Wassenbergh, *L'art*, 152, fig. XIV: kwartierwapens op het portret van haar kleindochter Frouck Haerda.
34. Volgens de fictie in het Burmaniaboek "de zoon van haar verwant Upcke Renicks" (n).
35. Vergelijk noot 114.
36. Schroor, "Laat-middeleeuwse namen", *IB* (1991) 187-188; Noomen, "Leeuwarden", 61.
37. *OFO* I, 150.
38. *GPCV* II, 272.
39. Zie noot 11.
40. Beelaerts, *NL* (1990) 429, veronderstelde dat Bauck een dochter was van Douwe Burmania.
41. Tiaerd (Va) was ouder dan zijn broer Douwe Burmania (Vb).
42. Haar moeder was volgens de Genealogia Aytana Eeck Camstra: vergelijk noot 11.
43. Ook op andere punten, zoals de juiste plaats van oude Bocke (zie noot 80) en van dr Rienck van Burmania (zie noot 176 en 177) lijkt de Genealogia Aytana betrouwbaarder dan het Burmaniaboek.
44. *RAF*, *EVC*, inv.nr. 1323c, f. Rrr: "mourut 1426".
45. *UvB*, f. 56 sub "Ockema". Dit bleek, aldus Upcke van Burmania, uit het testament uit 1420 van Geels moeder Bauck (Takes Camstra), de vrouw van Lolle Ockinga. Expliciete identificatie van Upcke te Birdingaterp met de stamvader van de latere

- Burmania's bij: Doys, Libri quattuor, II 317 en III 274.
46. *FT*, nr. 18, p. 31, r. 33.
  47. Noomen, "Consolidatie", 163-164; onjuiste localisatie in Hitsum in *GJB* (1994) 36.
  48. *Ostfriesisches Urkundenbuch*, nr. 278.
  49. Op een inliggend blad van latere hand, tussen f. 35 en 36, wordt, evenals in latere genealogieën (RAF, EVC, inv.nr. 1323c, f. Rrr; Doys, "Libri quattuor"; GAL, Burmania, inv.nr. 166) gesteld dat hij gehuwd zou zijn met Aeck Glins. Dit wordt door andere bronnen niet ondersteund. Mogelijk heeft het klaverblad in het oude wapen Burmania, vrijwel gelijk aan dat van Glins, aanleiding gegeven voor deze opgave. Reeds in de Burmaniagenealogie van Aggema van Clant (GAL, Burmania, inv.nr. 166) werd de gelijkenis tussen de wapens Burmania en Glins gesignaleerd.
  50. GPCV I, 459.
  51. PKAF IV, 21.
  52. *OFO* I, 64.
  53. "Rienck Burmania sine liberis decessit ut constat ex literis in dato 1452": UvB, tussen f. 35 en 36.
  54. In het oorspronkelijke Burmaniaboek staat: "Jetske ....". In het vervolg (RAF, EVC, inv.nr. 1323c) en bij Doys (Libri quattuor, III f. 274) kreeg zij de naam Gratinga.
  55. *FT*, nr. 18.
  56. Algra, *Spionagerapport*.
  57. *OFO* I, 206. Eigenlijk was zij zijn stief-achter-achternicht. Haar grootvader Hobbe Hermana, een stiefzoon van Gerland Ockinga, was echter vroeg overleden (voor 1456) en ontbreekt daarom in het Burmaniaboek en in andere genealogieën. Zij was een dochter van Laes Mauritsma en Jel Hobbes Hermana; de laatste was een kleindochter van Wybren Hermana uit diens eerste huwelijk: UvB sub "Hermana" en "Eelsma" iuncto *FT*, p. 488-489.
  58. *OFO* I, 361. Gerland was een dochter van Jel Hobbes Hermana uit haar tweede huwelijk, met Aesge thoe Hoxwier, en dus een halfzuster van Catharina Mauritsma. UvB, sub "Hermana", "Hoxwier" en "Camstra" iuncto *FT*, p. 488-489.
  59. *OFO* II, 80.
  60. RAF, Schwartzenberg, inv.nr. 1446, bevat een uittreksel uit het verloren gegane Register van Aanbreng van Wonseradeel: "Jan Wybrande xxx pondematen fennen, xxx pondematen leeglandt, v pondematen seedtlant, Douwe Bourmannia ende Bocke zyn broer landtheeren: xl florenen. Bet heeft Jan voerschreven iii kwgonck ende vi pondematen seedtlant meeden ende reydlandt in Bolzwerdt van (!) ende gelt vii florenen, landtheer Kyt tHobbis".
  61. Upcke Renicks schonk aan zijn dochter Tet land te Burgwerd; haar huwelijkscontract van 1501 werd opgesteld door de pastoor van IJlst (de woonplaats van haar man) en die van Hichtum: *OFO* I, 451.
  62. Blijkens legaten aan de kerk aldaar hadden de Ockinga's in de eerste helft van de 15de eeuw te Hichtum land: *FT*, nr. 18, p. 31, r. 2.
  63. W.H. Keikes, Inventaris der archieven van Bolsward (Bolsward 1952) reg. 14; *OFO* II, 80 (1475). De twijfel van Beelaerts, *NL* (1990) 429, of het hier om onze Upcke Renicks gaat, kan daarmee worden weggelaten.
  64. *OFO* IV, 95.
  65. O. Vries, *Het Heilige Roomse Rijk en de Friese vrijheid* (Leeuwarden 1986) 130-131, 218 nt. 44.
  66. *OFO* I, 451.
  67. Upcke van Burmania noemt buiten het genealogische schema in een lange notitie waarin wordt uitgelegd dat de Gratinga's en Burmania's één familie zijn, nog een andere zoon van Upcke Renicks: Bocke. Burmania meende dat Upcke Renicks door een patrilineaire afstamming van de oude Burmania's eigenaar was van het Burmaniahuis in Leeuwarden, en door koop van Gratinga te Almenum. Als huwelijksgift zouden zijn zoons Rienck en Bocke respectievelijk Burmania en Gratinga hebben verkregen: "... quod Upco Renici de Burmania ... duas ... habuerit arces ... Burmanianam scilicet et Gratinganam, quarum illa (!) Leoverdiae sita ad latus meridionale ecclesiae Sancti Viti in donationem propter nuptias cessit Renico à Burmania filio natu maximo qui et ipse et omnes eius descendentes cognomen Burmanianae familiae retinuerunt; haec vero domus scilicet Gratingana ... similiter in donationem propter nuptias cessit filio suo Bocconi qui ipse et omnes eius descendentes ex eo cognomen Gratinganae familiae ... sibi assumpserunt ...": UvB, tussen f. 35 en 36, 1e blad. In latere genealogieën werd dat overgenomen: RAF, EVC, inv.nr. 1323c, Rrr (afb. in: Abelmann, Eerste huis, 9);

- SFA I, 56; NNBW VII, 244-245, sub "Rienck van Burmania (1)"; PKAF IV, 20 (vergelijk echter nt. 56 aldaar). Rienck verkreeg Burmania echter pas door zijn huwelijk, terwijl recent bovendien kwam vast te staan dat Bocke Gratinga geen broer van Rienck Burmania was, maar een zoon: Van der Meer, *GJB* (1994) 23, 25. Zie hierna bij IV.5 en Vc.
68. Pax Groningana, nr. 72.
  69. *GJB* (1958) 90; RAF, fotocollectie grafchriften Bozum.
  70. *OFO* I, 451.
  71. Zie voor hem ook: NNBW VII, 244-245 (1).
  72. Zie voor Aeck Burmania: nr. 8 hierboven.
  73. In deze oorkonde sloten Reenyck Buermanninga en zijn zwager Worp Unynga, "hoeftlinge in Lewerden", zich aan bij het verbond met Groningen en beloofden zij dat "van offte wt onsen huusen gelegen in Lewerden" de stad Groningen geen schade zou geschieden en dat hun huizen open huizen van de stad zouden zijn: *Pax Groningana*, nr. 72 (1492 oct. 31).
  74. *PKAF* IV, 37, nt. 77; *GJB* (1994) 37-38.
  75. Zie noot 18.
  76. Zie noot 17.
  77. NNBW VII, 250 (1)
  78. Provinciale Bibliotheek, HS 1442, p. 540-541; vergelijk: IB (2000) 50, nt. 147.
  79. Gepubliceerd in: NL (1990) 439-442.
  80. Hij wordt in de oorspronkelijke tekst van het genealogische schema Burmania van de hand van Upcke van Burmania niet genoemd, wel in de genealogieën Eelsma en Camstra: UvB, f. 39v sub "Eelsma"; 36v sub "Camstera". In een noot buiten het genealogische schema noemt Upcke van Burmania hem ten onrechte een zoon van Upcke Renicks (III); zie verder noot 67. De Genealogia Aytana daarentegen geeft hem zijn juiste plaats; zie verder noot 11.
  81. NL (1990) 440.
  82. *GJB* (1994) 26-27.
  83. NNBW VII 248 (1); *Heeren van den Raede*, 202-203, nr. 36.
  84. Heerma van Voss, Rekeningen Hollandsche rekenkamer, reg. 3.
  85. Lycklama à Nijeholt, "Adelsverheffing", 81-85; *GJB* (1994) 38-39.
  86. *FT*, nr. 164.
  87. GAL, Burmania, inv.nr. 3.
  88. NNBW VII, 245 (2).
  89. Vergelijk ook: Hartegrink-Koomans, *Ewsum*, 197.
  90. Ook Upcke van Burmania stelde de namen Renick en Reinold in het Burmaniaboek gelijk (e).
  91. Hartgerink-Koomans, *Ewsum*, 206.
  92. J. Bos e.a. red., *Huizen van stand. Geschiedenis van de Drentse havezaten en andere herenhuizen en bewoners (Meppel/Amsterdam 1989) 138-141*; B. Olde Meierink e.a. red., *Kastelen en ridderhofsteden in Utrecht (Utrecht 1995) 313-314*.
  93. NNBW VII, 233; *NA* 80 (1989) 567. Interessant is dat Upcke van Burmania bij de genealogie Harinxma, UvB, f. 46v, mededeelt dat Douwe, zijn grootvader, in zijn rekenboek genealogische aantekeningen over de oudste generaties Harinxma had gemaakt.
  94. UvB, f. 53r sub "Itisma"; *GJB* (1994) 145, Iib.2; Kok e.a., *Ritske Boelema-gasthuis*, reg. 74/11 (1565); *Oorkonden Sint Anthony Gasthuis*, 564-566, noot. Haar stiefzonen Here en Rienck Burmania trouwden met haar dochters Fed en Frau Stenster.
  95. Zie noot 120.
  96. NO I, 102.
  97. *Oorkonden Sint Anthonij-Gasthuis*, 564.
  98. Provinciale Bibliotheek, HS 1442, p. 12 (z.d. tussen stukken uit 1539).
  99. Rienck wordt in het Burmaniaboek niet in de oorspronkelijke genealogie Burmania genoemd; wel in de genealogie Stenster: "Fed Stenster nupsit primo doctori Renico à Burmania, in suprema curia Leoverdiensi consiliario ...": UvB, f. 60r sub "Stenster"; vergelijk: Heeren van den Raede, 226, nr. 66.
  100. *FT*, nr. 179. Zie voor hun verwantschap: *FT*, p. 528.
  101. "Hilck Eelsma alias de Nienhuis dicta nupsit Bocconi Gratingha": UvB, f. 39v sub "Eelsma"; "Sitke Sitse dochter Camstera nupsit Bocconi Aggei Herema, deinde Bocconi à Burmania. Obiitque ipsa Sitke in Hinnaerd anno 1517": UvB, f. 36v sub "Camstera".

102. Zie voor hem verder: *GJB* (1994) 25-26.
103. Heerma van Voss, Rekeningen Hollandsche rekenkamer, reg. 11, 22.
104. Formsma, Grijskerk, 24.
105. Rutgers, Farmsum, reg. 443.
106. *NNBW* VII, 232.
107. H.L. Hommes, "Het geslacht Onsta", *De Navorscher* 96 (1958) 22-23; *OBS*, 144, 342; Rutgers, *Farmsum*, reg. 527 (1576).
108. Formsma, Grijskerk, 24.
109. Oorkonden Sint Anthonij-Gasthuis, 419, nr. 167.
110. Rutgers, Farmsum, reg. 503.
111. Rutgers, Farmsum, reg. 527, 563.
112. Rutgers, Farmsum, reg. 549.
113. Cleuting, nr. 221-222.
114. Cleuting, nr. 241. Zie voor de Schotstraat, de Kleine Kerkstraat: *Oorkonden Sint Anthonij-Gasthuis*, 476.
115. Hartgerink-Koomans, *Ewsum*, 193-265; *OBS*, 205, 255, 266; E. Schut, *Inventaris van het archief van de familie Van Ewsum, 1350-1646* (Groningen 1993) reg. 40-45, p. 92 (wapens Ewsum en Burmania op schouw uit 1561 uit de borg Ewsum); *Oorkonden Sint Anthonij-Gasthuis*, 978, nr. 268 (hun zoon Joost van Ewsum heeft 1598 grondpachten bij het Burmaniahuis); *ibidem*, 736 (Claes Cater is als mede-erfgenaam van Tyaerdt Burmania medecollator het heer Holckeleen, 1582).
116. Rutgers, Farmsum, reg. 530-531.
117. Hartgerink-Koomans, *Ewsum*, 259-260.
118. Zie voor de grafsteen van Hero en zijn zoon Sibrandt in de kerk van Stiens: Roorda, *Grafschriften Leeuwarderadeel*, nr. 94.
119. Zie noot 98.
120. Kok e.a., Ritske Boelema-gasthuis, reg. 74/11.
121. *FT*, nr. 179.
122. *NO* II, 34.
123. Grafschriften Menaldumadeel, 71. Archiefstukken van haar kwamen aan haar stiefzoon Upcke: *DVF* (1924) 135.
124. *NNBW* VII, 250.
125. Waller Zeper, *DVF* (1924) 134.
126. Zie voor hun dochter Frau Douma, in 1600 gehuwd met Hessel Feitsma: *Grafschriften Menaldumadeel*, 62.
127. *NNBW* VII 238 (1); *NA* 80 (1989) 567; Zijlstra, "De Burmania's", 2-6.
128. Hun huwelijk wordt genoemd in familieaantekeningen Haerda: "opte deij verscreuwen (anno 1550 opte xi augusti) dae genghen Jemme Buvrmannie ende Jouck Feddo Harda dochter meijenkorm breyd tzierke": *GJB* (1970) 49.
129. *GJB* (1995) 151, VIh.2.
130. *FT*, nr. 179.
131. "de gerechtigheid van Heerjousma-proeuen tot Clarecamp, dewelcke proeuen ofte die gerechticheit van altijd eenen armen proeuenauer in den voorscr. convente van Clarecamp te moeghen stellen": *Oorkonden Sint Anthonij-Gasthuis*, 564-591.
132. RAF, HvF, EEE1, f. 354r.
133. W. Bergsma, *Aggaeus van Albada, schwenckfeldiaan, staatsman en strijder voor verdraagzaamheid* (Groningen 1983) 35.
134. Zijlstra, "Burmania's", 3, 5.
135. *GJB* (1998) 142, VI.4.
136. RAF, HvF, EEE1 f. 508v-509v. De kinderen van Idzaerd Burmania (zie bij VIc.5) en diens tweede vrouw, Jeltie van Camminga, behoorden tot haar erfgenamen.
137. Zie voor hen: G.H. van Borssum Waalkes, "Epo van Douwma te Huizum, eene bijdrage tot de geschiedenis der hervorming in Friesland", *DVF* (1881) 2-110, ald. 79, 58.
138. Grafschriften Menaldumadeel, 76.
139. Het Burmaniaboek heeft als sterfdatum 1592; op zijn graf staat 29 maart 1597: Roorda, *Grafschriften Leeuwarderadeel*, 5, nr. 1, 3, 4; *NA* 80 (1989) 570.
140. RAF, HvF, EEE1, f. 454r-456v.
141. *Grafschriften Menaldumadeel*, 64, 88.
142. *NO* I, 102; RAF, HvF, EEE1, f. 454r-454v.

143. Portret van hem op tienjarige leeftijd met de wapens Burmania-Douma uit 1607: Wassenbergh, *L'art*, 36, 128, 167, nr. XC. Zijn grafsteen te Britsum: Roorda, *Grafschriften Leeuwarderadeel*, 4, nr. 3.
144. Martenastate kwam via de familie Entens van de Martena's. Zie voor hem: *NA* 80 (1989) 568-569 (portret), 570. Grafsteen en wapen op tekstbord: Roorda, *Grafschriften Leeuwarderadeel*, 8-10, nr. 21, 30.
145. *NO I*, 102.
146. *NNBW VII*, 245 (3); Abelmann, *Eerste huis*, 13, 25; *GJB* (1995), 155, VIII.2.
147. Heeren van den Raede, 271-272, nr. 129;
148. Zie voor hem en zijn kinderen vooral: *GJB* (1994) 26-27.
149. *PKAF IV*, 25.
150. *UvB*, f. 37v sub "Dekema": "Id Dekema nupsit Siconi Graetnia".
151. *GJB* (1995) 149, nr. Vh.3.
152. *RAF*, collectie Burmania-Eysinga, inv.nr. 134: naamlijst van volmachten ten landdage nov. 1522.
153. *GJB* (1994) 27. *SFA II*, 46, noemt haar non te Haarlem. Een Catharina Gratinga tr. volgens *UvB* met Goffe Douwes Aebingha van Stiens: *GJB* (1994) 147, nr. IIIc. Vanwege de chronologie lijken zij tot verschillende generaties te behoren.
154. *GJB* (1994) 28-29.
155. *PKAF IV*, 25-26; *GJB* (1994) 29.
156. *PKAF IV*, 19-27; *GJB* (1994) 30-33. Zie voor de scheiding van de nalatenschap van Hette Hemmema en Barbara Gratinga: *RAF*, PB 1093 HS 9 (1573 jan. 26).
157. *GJB* (1994) 40; *GJB* (1995) 149; *GJB* (1969) 20-23.
158. *GJB* (1994) 26.
159. Heeren van den Raede, 241-242, nr. 87.
160. *RAF*, Schwartzenberg, inv.nr. 1453.
161. Door dit huwelijk Eysinga-Gratinga kwam de collatie van de Gratinga-prebendes te Hitsum en Dongjum aan de Eysinga's: B. van Haersma Buma, *Het Boshuisen gasthuis te Leeuwarden. Gestalten en geslachten rond een gasthuis uit 1652 (Leeuwarden 1999) 23-25; vergelijk: PKAF IV, 24-25; DVF (1924) 125, nr. 1-2. In 1592 waren in het sterfhuis van dr Hessel Aysma ondermeer aanwezig portretten van "doctor Rinck van Gratinga, raed ordinaris in den Hove van Fryslant, vrow Katarina van Aesgama, en juff. Rintsen van Gratinga": RAF, Schwartzenberg, inv.nr. 1452. De kwartieren Gratinga-Aesgema op de grafsteen van Tjalling A.J. Heringa van Eysinga en Cecilia van Humalda: Jb. Fr. adel II (1884) 87-101.*
162. *RAF*, Schwartzenberg, inv.nr. 1452.
163. *IB* (2000) 50, nt. 149.
164. *GJB* (1994) 25-26.
165. Van Heemstra, "Gebedenboek". Ik citeer het gebedenboek tussen aanhalingstekens.
166. Cleuting, nr. 436.
167. *NNBW VII*, 243 (1). Zie voor zijn zoon Bocke: VIIa.6.
168. "Lieuwe Juckema uxorem duxit Tietke Burmania": *UvB*, f. 51v sub "Juckema".
169. Heeren van den Raede, 262, nr. 118; vergelijk *Grafschriften Menaldumadeel*, 62.
170. "Dietzen Unema duos habuit maritos Renicum à Burmania et Haringh Glins. Obiit illa anno 1566": *UvB*, f. 63r sub "Unema". Aan Onno Hellinga dank ik veel informatie over Rienck en zijn zonen Upcke en Jan van Burmania en over Wybrandastate te Hichtum.
171. In *Heeren van den Raede*, 226, worden bijvoorbeeld Jan en Upcke van Burmania (VI.f.1-2) ten onrechte als zonen van de raadsheer Rienck (Vb.4) beschouwd.
172. *NNBW VII*, 245 (2) identificeert de drost (Va.1) met deze dr Rienck (VI.f) en beschouwt hem ten onrechte als zoon van Rienck Upckes (IV).
173. Die een zoon van Renick Upckes (IV) zou zijn geweest: *NNBW VII*, 245 (2); *Nalezing*, 15; *SFA I*, 58.
174. *GJB* (1994) 38.
175. S. Zijlstra, *Het geleerde Friesland: een mythe? Universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande, ca. 1380-1650 (Leeuwarden 1996)*, databestand. Deze Rienck van Burmania wordt soms als "doctor" aangeduid, vaker als "meester".
176. Evenals met betrekking tot de 15de-eeuwse Burmania's en de juiste genealogische plaats van oude Bocke.
177. Zie noot 11.
178. Hartgerink-Koomans, *Ewsum*, 197, 199.
179. *Nalezing*, 15.

180. NL (1990) 440. In 1558 had hij een rentebrief uit de Bildtlanden van zijn overleden neef, de drost, als onderpand in bezit: *Cleuting*, 221.
181. *Heeren van den Raede*, 226, beschouwt hen als zonen van de raadsheer Rienck (Vb.4). *SFA* I, 58, zag in hen zoons van een (fictieve) Rienck Riencks; *NNBW* VII, 245, van de drost Rienck (Va.1).
182. GAL, Martena, inv.nr. 47, vergelijk inv.nr. 67. Zie voor Helbada en Techum ook: R.S. Roarda, *Nammen fan keapers en forkeapers út de Rintmastersrekkens 1518-1575* (Leeuwarden 1965) 25.
183. GAL, Burmania, inv.nr. 21.
184. RAF, HvF, III 5 (Hof 16802) f. 347r; RAF, Schwartzenberg, inv.nr. 1446, 1451, 1456. Zie voor haar: VI d.6.
185. *NNBW* VII, 250 (2)
186. Zie de afb. van hun zerk in: Abelman e.a., *Eerste huis*, 23. Stukken uit de familie Roorda kwamen via Rints in de collectie Burmania-Eysinga: *DVF* (1924) 136-137. Zie voor zijn kinderen en zijn erfenis: RAF, HvF, DDD1, f. 87r-89r.
187. *NNBW* VI, 235. Een persoonlijke brief uit 1594 aan zijn nicht Byuck van Eminga in: RAF, Sminia, inv.nr. 2088.
188. RAF, HvF, EEE1, f. 493r-495r.
189. Roorda, *Grafschriften Leeuwarderadeel*, nr. 93.
190. *NNBW* VII, 239-240.
191. *NNBW* VII, 239-240. Hun portretten bij: Van Haersma Buma, *Boshuisen gasthuis*, 6-7.
192. *NNBW* VII, 247-248.
193. *NNBW* VII, 232 (1). Hij was de zoon van Poppe Burmania (VIe.5).
194. *Grafschriften Menaldumadeel*, 62; *NNBW* VII, 251.
195. In een lange uitwijding buiten het eigenlijke genealogische schema op f. 34v en op het eerste tussen f. 35v en 36r liggende blad, gaat Upcke van Burmania nog eens in op de oudheid van de familie Burmania, op de nabijheid van het Burmaniahuis en de kerk van Oldenhove, op de titel "hoofdeling" van de Burmania's, op het feit dat de Gratinga's en Burmania's een gemeenschappelijke afstamming hebben, en geeft hij een afschrift van de oorkonde van 1300 betreffende de overdracht door de Burmania's van het patronaatsrecht van de kerk van Oldehove aan de abdij Mariengarde. Ik neem deze uitwijdingen niet over, omdat ze geen nieuwe gegevens bevatten. Zie voor de oorkonde van 1300 noot 19 hierboven; voor Burmania's mening over de relatie tussen de families Burmania en Gratinga noot 67.
196. Tussen Altatus (f) en Douue (i) is de ruimte van één generatie geheel blank. Het is onduidelijk of Burmania daarmee aan wil geven dat Douue Altatus' kleinzoon zou zijn; of dat hij meende dat hij diens zoon was.
197. *GJB* (1998) 142, nr. VI.4.
198. Met latere hand zijn het tweede huwelijk en de kinderen daaruit toegevoegd.